

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 09466

GROYS-SHTOT L. FAYNBERG

Leonid Feinberg

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

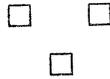
The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

5. פיינבערג

גרויס-שולע

פארלאג
פרייהיים
ניו יארק
1928

Copyright
by
L. FEINBERG
New York
1928

פינסקי-מזל פרעס.

84 בויערי, ניו יארק

א י נ ה א ל ט

<p>איך ווייס — — — — — 32</p> <p>*** (ס'איז מײן חדר...) — — — — — 33</p> <p>אומזיסט — — — — — 34</p> <p>א זעאונג — — — — — 35</p> <p>מײנע פרוינט — — — — — 36</p> <p style="text-align: center;">דער ליכטיקער הינריכטער</p> <p>דער ליכטיקער הינריכטער — 39</p> <p>צו אייך! — — — — — 40</p> <p>איר און איך — — — — — 41</p> <p>פשמות — — — — — 42</p> <p>פאָעט און סקעפטיקער — — — — — 43</p> <p>אין פאל-און-הויב — — — — — 44</p> <p>דער נס — — — — — 45</p> <p>טאָג פון אָנהויב — — — — — 46</p> <p style="text-align: center;">דרייסיק יאָר (אויטאָביאָגראַפֿ- פישע פאָעמע)</p> <p>49-76 — — — — —</p> <p style="text-align: center;">1917 (פאָעמע- סימפאָניע)</p> <p>77-96 — — — — —</p>	<p style="text-align: center;">אָף שטײנערנער ערד</p> <p>אָף שטײנערנער ערד — — — — — 7</p> <p>גרויס-שטאַט — — — — — 9</p> <p>אָף דער גאַס פון ווינטן — — — — — 11</p> <p>אונזער ליד — — — — — 18</p> <p>טרעפ — — — — — 14</p> <p>אין סטאָדיום — — — — — 15</p> <p>דער מצורע — — — — — 16</p> <p>האַרבסט — — — — — 17</p> <p>קאַיאָרן — — — — — 19</p> <p style="text-align: center;">שונאים</p> <p>שונאים — — — — — 23</p> <p>שוואַרצאָפּלען — — — — — 24</p> <p>*** (א, יונגע איזאָדאָראַ דאָג- קאָז) — — — — — 25</p> <p>דײן שמאַלע האַנט — — — — — 27</p> <p>שטײנערנע שפּאַנען — — — — — 28</p> <p style="text-align: center;">פון שווערן געמיט</p> <p>אָף אַ ווײל — — — — — 31</p>
---	--

אף שטיינערנער ערד

אָה שטיינערנער ערד

ס'האט די שטאָט מיט עלעקטרישע פינגער
אונז גענאָגלט צום קרייז פון שטיין.
זויגט דער וואַנזין מיט סס'יקע צינגער
אונזער בלוט, אונזער מאַרד און בייז.

שפּאַנען מעג, ווי געפּאַנצערטע אומאַס,
איבער ברודיקן לייב פון שטאָט.
און עס פרייכט, ווי צעאייטערטע בלאַטערס,
אונזער האַרץ אונטער שטאַלענעם טראַט.

און אין אויפּשניט פון וואַונדן צעברענטע,
אין דעם שאַטן-און-ליכט געפּלעכט,
שווימען וואַלקנס, ווי שווערע אַקרענטן,
צו די האַפּנס פון שוואַרצע נעכט.

קומט קאַיאָר מיטן מויל צעגעניצט
און פאַרשלינגט פּונ'ס טונקעלן רוים
דער לבנה'ס גינגאַלדענעם פענעץ
אַף יענער זייט מערב-זוים.

ווערן וואַכיקער טריט און שטימען,
שיילט זיך העלער דער בויגן פון כריק,
און עס שטאַרט, ווי אַ פּויסט אין הימל,
גרויער קוימען פון גאַענטער פאַבריק.

ווערט מיין אומרו נאָך העלער צעצונדן
אַפ'ן אומבויוג פון יעדן ראַג —
דעק איך אַפּ מיינע שפּייזיקע וואַונדן
אַנטקעגן דעם אַנקום פון טאַג.

אז די זון זאל מיט פינגער באזאלכמע
מיר פארהיילן דעם וואונדיקן רים
אין צעאייטערטן הארץ, אין צעהאלכמן,
וואס די שטאט האט צערטאטן אין מיסט.

ווערט מיר קלאר, אז מיט זוניקע לידער
איז געצייכנט מיר דא און באשערט
צו פארזייען דעם פלאם פון מרידה
אף דער פרעמדער און שטיינערנער ערד.

פעב., 1928.

ווען שאַטנאָס נאַכטיקע די זון פון הימלען טרייבן
און אימפעטיקע שטאַט אין שוים פון אַוונט פּאַלט.
פאַרשניידט דער האַר פון נאַכט אַן אייפערדיקן דריי־בונד
פון זונות לוסטיקע, לבנה און אספאלט.

מיט אויגן גלאַנציקע און טרויער אַף די ברעמען.
אַף גאַסן רושיקע — פון אַוונט ביז קאַיאָר —
מאַגדאַלעס וויגן זיך, ווי ווייסע כריזאַנטעמען.
און טרוימען וואַכעדיק אין חלום זייער וואַר.

און וואַלקענס יאַגן זיך נאָך שאַטנאָס פון לבנה.
די צונג ארויסגעשטעקט, פאַר'חלשמע פון זינד.
ווי פרושים הייליקע — נאָך צניעות'דיקע נאַנעס.
ווי נאָך אַ יונגער צויג — אַ טשאַטע הייסע הינט.

דער רויש פון נאַכט פאַרשלינגט דאָס הייסע, שטומע האַווקען
פון וואַלקנס גיריקע אין הימלישן ווילקיר.
און ווי אַ לוסטיקע און אויסגעפּוצטע נאַפּקע.
לבנה גייט ארויס אַף נאַכטיקן שפּאַציר.

פון דזשאַז פאַר'חלש'טע צעצינדן טראַטואַרן
אין שטומע אַרגיעס לבנה'דיקן וואַן —
ביז מאַרגנשטערן העלט און בלוי־טאַג נעמט זיך שאַרן
מיט טריט מיט ראַזעווע, מיט לייכטן הירשן־שפּאַן.

די שאַטנאָס פון דער נאַכט פאַרשווינדן ראַשיק, הילכיק.
און ווי דורך ראַזע ניפלן פון אַ יונגער פרוי —
טריפט איבער מויערן, קאַיאָרעדיק און מילכיק
אין גאַסן — מיילער אַפענע — דער מאַרגנטוי.

איבער גאסן און דעכער און פלוינען.
פארהלשט פון ליבע-זעט.
לינט די נאכט, ווי א מידע זונה.
אף איר קויטיקן הימל-בעט.

ברייט צעפראלט זיך, מערב-מירן,
הייסע פאקלען אין מזרח צינדט:
זונה-נאכט האלט ביי הייליקער פטירה
נאך אן ארגיע פון תאוה און זינד.

נאך א זיפין אף די ליפן, די הייסע,
נאך א שטרעק פון פארהלשמער האנט —
און עס ציט זיך דער זינדיקער גוסס
צו דעם לעצטן מערב-לאנד.

איבער מילכיקע, ראזע קאיארן
פירט לבנה — א זילבערנער פערד —
דער זונה'ס ליכטיקן ארון
צו דעם מויל פון צעפראלמער ערד.

און די וואלקנס ווי הימלישע טרעגער,
באלאדן מיט לבנה'יקע פעק,
באגלייטן דעם נאכטיקן פגור
אף זיין לעצטן, קאיאריקן וועג.

און פון מזרח, אין גאלדענע קרוינען,
ווי א זוניקער זאנגן-סנאפ,
שפאנט דער טאג איבער דעכער און פלוינען
מיט זיין כוואליעדיק-יונגן קאפ.

אפריל, 1926.

אף דער גאס פון ווינטן

מיר וואוינען אף דער גאס פון ווינטן,
אף דער פופצענטער און אוירווינג-פלאץ.
וואו אף הימלען, אין פלעקן צעפינטלמ,
איז די זון — ווי א גאלדענע טאץ.

ווען דער שקיעה'ס צעבלומיקמע צינגער
לעקן ס'גאלד פון די שטיינערנע טרעפ,
שפילן ווינטן, ווי צערטלאכע פינגער,
איבער אונזערע יונגע קעפ.

דורך די מעג, דורך די נעכט און קאיערן, —
מאנאטאן און פארדומפן און וויסט, —
קלאפט דער דופק פון שטאט, ווי שפארן
אף אונזערע מידע פיס.

נאר פריידיק און שטיל און באשיידן
און דערווייטערט פון ראשיקן פלאץ.
איז צעפראלט אונזער ארימער חדר
צו דער זון — ווי א גאלדענע טאץ.

ס'האט די שטאט איבער אונז זיך פארטאיעט
און פארברודערט אונז ביידן אין נויט:
איך ארבעט ביינאכט אין דער „פרייהייט“
און דו ארבעטסט בייטאג אף ברויט.

ווען אין בלוי פון פארטאניקע שויבן
כ'קום אהיים דערשעפט און מיד,
ביזטו גרייט זיך שוין אויפצוהויבן
צו דיין טעגלעכער שווערער מי.

און פארנאכט. אין פארנעפלטן טונקעל.
ווען דו קומסט פון דער ארבעט. — אפט
קענסטו טרעפן מיין גוף נאך פארוונקען
אין די קלעפיקע געצן פון שלאף.

ס'האט די שמאט. ווי א דארשטיקער שפארבער.
אונז פארקלעמט אין די שטאליקע הענט
און פון דינעם. צעלעכערטן שארבן
זייגט דעם מארך צווישן דולע ווענט.

יא. מיר וואוינען אף דער גאס פון ווינטן.
וואו עס ווירבלט זיך ראג אף ראג.
נאר אף הימלען. אין פלעקן צעפינטלעך.
גייט די זון פאר אונז אויף יעדן טאג.

דעז. 1927.

אונזער ליד

ה. ליינוויק'ן

אונזער לעבן איז אַרעם און וויסמ
און געזעטיקט מיט פיין און מיט ווייען.
נאָר ס'איז ליבער דאָס היימישע מיסמ
פון דעם קויטיקן גאַלד אף בראַדווייען.

אונזער וועלט איז פאַרדומפן און איינג
און געקלאַמערט אין ווערטער-שינעס,
און עס גליען אין הערצער געדריינג
הייסע קוילן פון שוואַרצער קנאה.

אַבער טיף אונטער ברודיקן שמאַל
פון ווערטער, פון גאַליקע, בייזע,
פליסט אַ ריינער און לויטערער קוואַל —
אונזער ליד — אונזער העלער דערלייזער.

ס'איז געשמופלט דאָס פנים פון שמאַט
און צעאַקערט מיט שמאַלענע קאַרבן.
נאָר עס רייפט אונזער ליד מיט גנאָד
איבער טעג, ווי די גאַלדענע גאַרבן.

זאַל די שמאַט, ווי אַ האַריקע שפּין,
רויטע זאַפּטן פון האַרצן זויגן —
אונזער ליד — ווי אַ גלויביק קינד
מיט צעבליטע און ליכטיקע אויגן.

אונזער לעבן איז אַרעם און וויסמ
און געזעטיקט מיט פיין און מיט ווייען.
נאָר ס'איז ליבער דאָס היימישע מיסמ
פון דעם קויטיקן גאַלד אף בראַדווייען.

פּעב. 1928.

דרייצן

ט ר ע פ

אין באגינענס באשווערמע און שוואנגערע
מיט די זאמען פון נאכטיקן סוד,
ווען איך קום פון מיין הייליקן וואנדערן
איבער פרעמדער און קויטיקער שטאט. —

שלינגען טריט נישט די ניכטערע מויערן
איבער מידע, פארשיכור'טע קעפ, —
נאר דאס ווערימדיק הארץ פון די מויערן —
די צעהויקערטע, קרומע טרעפ.

פאזע ווענט, ווי פארווארלאזטע הייליקע,
ביז די זיילן באדעקטע מיט קרעץ, —
שארט מיין גוף זיך אין ליכט אין גרויליקן,
אין טערפקען געשטאנק פון קעץ.

ערשט אין צימער אין שמילן און זויבערן
כליט מיין הארץ אויף אין שייך פון טאג,
ווי פארצייטנס פאר פרעה'ס צויבערער —
אהרנ'ס טרוקענער כשוף-שטאק.

איך ווייס: אין א נאכט, ווען ס'וועט רעגענען
און וואכן וועלן ניכטערע קעפ, —
וועט דער טויט מיך אמאל באגעגענען
אף די קרומע, צעהויקערטע טרעפ.

יולי, 1926.

אין סמאריום

טונקל פעלד. און א בינע אין בלויען.
און טשאיקאָווסק'ים „אכצען-צוועלף“
און פארביינקטע פידלען וואַיען.
ווי אין שניי פארבלאָנדושעמע וועלף.

ס'איז שטיל — און אין פריידיקן הערן
פאר'כשופ'טע זינקען קעפ —
און עס צינדן זיך פלעמלאך. ווי שטערן.
צווישן עולם אף שטיינערנע טרעפ.

איך צעוואַרף מיינע בליקן ווי פיילן —
און ס'דערשפירט מיין אומרואיק בלוט:
אין דער הויך צווישן ווייסע זיילן
א מידל אין א גרינעם הוט.

נעמען צויבערן שטיל וויאַלאַנטשעלן
נישט געזעטיקטע. הייסע פרייד. —
הענגט מיין האַרץ אַפן זוימ. אַפן העלן
פון איר טונקל און וואַרעם קלייד.

אין געאייל פון פאר'כשופ'טע שטונדן
בלייב איך שטיין אַפן שטיינערנעם אַרמ.
ביז עס פאלט. ווי א פויגל פאַרוואַונדעט.
איבער קעפ דער לעצטער אַקאָרד.

ס'נעמט זיך לעשן דאָס ליכט אַף דער בינע.
ס'וואַכן אויף די פאַרוואַנקענע קעפ —
און דאָס מידל אין הוט אין גרינעם
פאַרשווינדט פון די שטיינערנע טרעפ.

יולי, 1927.

דער מצורע

אפ'ן קרייץ-וועג פון גאסן, וואו עס יובלט און יאמערט
די נשמה פון שטאט פון קאיאר ביו שפעט,
שמיט דער שטומער מצורע ביי א טונקעלן עמוד
אף די וואונדיקע קני אין א שטילן געבעט.

יובלט נאכטיקער וואן אפ'ן שייטער צעברענטן,
טאנצן בלויזע לאמטערנעס, פאר'הלש'ט פון דזשאן,
און עס וויגן זיך זונות, ווי געפארבטע אקרענטן,
אין די ליכטיקע האפנס פון צעכוואליעטער גאס.

נעמט זיך לעשן די נאכט נאך דער דריטער אשמורה,
לאזט ער הערן דער וועלט זיין שטומען רוף:
— „אלע זודיקע תאוות — אויף מיר, דעם מצורע,
אלע נאכטיקע זינד — אויף מיין קרעציקן גוף!“

— „איך האב תפלה געטאן צו דעם הייליקן אונג,
וואס האט מריפן געלאזט זיין זרע אף דר'ערד, —
און דערלייזט איז דאס לייב פון דער קרעציקער זונה,
און געלייטערט די פיין פון דעם זינדער'ס באגער.“

— „אפ'ן הייליקן פלאס פונ'ם נאכטיקן שייטער
האט מיין גוף זיך געפייניקט — און איר אלע זייט ריין,
איר זייט אלע דערלייזט, איר זייט אלע געלייטערט,
נאר איך איינער בין זינדיק, בלויז איך איינער אליין!“

און א שפראץ אף קאיאר, ווען דער טאג ווערט געבוירן
מיט געפייף פון פאבריק, מיט געוויין פון קינד,
הויבט זיך אויף פון די קני דער שטומער מצורע
און פארווישט אלע פלעקן פון נאכטיקער זינד.

געב., 1927.

ה א ר ב ס ט

1. א ין פ א ר ק

ס'האט היינט ביינאכט די ערשטע וויאלע בלעטער
א געלע האנט צעווארפן איבער פארק
און אויסגעשפרייט א בארגיקן געקלעמער
און אָנגעהויפט א בלעטערדיקן בארג.

דורך צווייג-געפלעכט און גראזיקע שפארונגעס
שפאצירט דער ווינט אין ווירבלדיקן וואך.
ווי ס'גייט דער בויגן איבער פידל-סטרונגעס
אין לויטערן, אין גאלדיקן געשפאן.

דער פארק איז וואך און פול מיט העלן שווייגן
און וואכער נאך און פולער איז מיין הארץ.
ס'האט פריער הארבסט שוין אָנגערירט די צווייגן —
און ס'שפירט מיין הארץ די פינגער פונ'ם הארבסט.

דער מולד רייסט, ווי פוילע ציין, די שמערן
פון אָנגעשוואַלענער, צעפראלמער קעל,
און הימל שפייט מיט שמערנדיקע פערל
דורך נאכט'ס צעלעכערמער און בלויער פעל.

ס'האט ערד דערשפירט די זאפטיק-פולע קרעפטן
פון איר צעפרייכטן, שווארצן מוטער-לייב, —
און ס'ביינקט די וועלט נאך שלמות און באהעפטונג,
ווי ס'ביינקט נאך מאן די רייפע פרייד פון ווייב.

זאל יאָמערן אין מיר די לעצטע לוסט צו פרויען,
ווי ס'וויינט די ווערבע נאך איר לעצטן בלאט, —
נאך בויגט זיך ניט מיין קאפ אין צער, אין הארבסט-גרוען,
און ס'איז מיין הארץ מיט לעבן נאך ניט זאט.

2. דער זון צוקאפנס.

אין די נעכט, אין די הייסע און שווארצע,
ווי דער בויך פון א נעגער-מויד.
איז באשערט מיר מיט הענט פארשארצטע
און מיט אויגן — פארנעפלט און רויט —
איבער טרוקענע צייטונגען פראצן
פאר מיין ארעם און טרוקן ברויט.

ערשט קאיאר, ווען דער זונ'ס מילשמיין
רייכט פון ברודיקער נאכט דעם ראסט,
ווען דער הארבסטיקער מאנטל הילט שוין
אין פארטאניקן טוי דאס גראז,
און די מזרח-קאפעליע שפילט שוין
די סימפאניע אין בלוי און ראז. —

נעמען טריפן, ווי ליכטיקע טראפנס,
מיינע טעג אין מיין וואכיקן וועג.
דעמאלט לייג איך דער זון צוקאפנס
מיין געבענשמן, מיין גאנצן פארמעג:
מיינע טעג, ווי די גאלדענע סנאפעס,
מיינע לידער, ווי גאלדענע טעג.

סעפ. 1927.

קארארן

1.

ס'האט א פעברואר-נאכט זיך געטונקען אין שניי
און געברענט. ווי א פראסטיקער דארן.
ווען אף בראכשטול פון טאג האט מיין ערשמער געשריי
צעלעכערט דאס בלוי פון קארארן.

איבער זינדיקע נעכט איבער זוניקע טעג.
אין געראנגל מיט טרוימען און ווארן.
האט מיין שטורעמדיק הארץ זיך געשניטן א וועג.
אף אייביק פארליבט אין קארארן.

און אין פריידיקער שרעק פארן ליכטיקן שוועל
און מיט פיינען געזעטיקט און יארן.
וועט פארגיין אין איין-סוף מיין געלייטערטע זעל
אף די זעגלען פון בלויע קארארן.

2.

אף די שטאנגן פון ברוניםער בלויע
היינט מיין הארץ — א העלער געפאנג —
און עס שוועכט מיין פארוויגטער אויער
אינ'ם תהו פון בלויען געזאנג.

ציען וואלקנס, ווי גאלדענע לעמער.
איבער הימלישע, בלויע טרעפ.
און דער מולד — א זילבערנער עמער —
פון די בלויע ברוניםער שעפט.

ווען עס צינט דער מזרח-שיימער
בלויע הימלען אין העלן פלאם. —
איילט די זון, ווי א גאלדענער ריימער.
אפן רוקן פון ווייסן לאם.

און אף שטאנגען פון ברונימער בלויע
היינט מיין הארץ — א העלער געפאנג —
ביז עס זינקט מיין פארוויגמער אויער
אינ'ס תהו פון בלויען געזאנג.

.3

אף די פריילינגדיקע גאסן פון קאיארעדיקער שטאט
אין געקלימפער פון אפצאסן הילכט מיין וואכעדיקער מראט.

ציען וואלקנס — ווייסע ריימער — אויסגעצוואנגענע פון מוי
מעלקן פולע, פעטע איימער פון קאיארעדיקן בלוי.

איבער טענעמענטס און דעכער, מאיעסמעמיש העל און רונד,
אינ'ס בלויען הימל-בעכער שווימט א פייערדיקע זון.

שמידט אין גאלד-צעגליטן פורעם זיכן קרוינען פארן טאג.
צינדט דעם שפיץ פון יעדן טורעם, פארבט דאס מיסט
פון יעדן ראג.

און אף זון געקושטע וועגן פון צעשמראלמן מראטואר
זון-אנטקעגן, טאג-אנטקעגן אין צעכוואליעמן ווירואר.

איבער פריילינגדיקע גאסן פון קאיארעדיקער שטאט
אין געקלימפער פון אפצאסן ברענט מיין יובלנדיקער מראט.

אפריל, 1927.

צוואנציק

שונאים

ש ו נ א י ם

נעם צו פון אויפגעשמראלמן פנים
די וויסע שלאנגען — דיינע הענט.
מיר זיינען צוויי פארליבטע שונאים
אין קלעם פון וואנזניקע ווענט.

די שקיעה לעקט מיט דולע צינגער
פון גוסס'דיקן טאג דעם סם.
פארברעך די דורכזיכטיקע פינגער
אנטקעגן קרייץ פון פענצטער-ראם.

און זע: פון פלאקערדיקע שויבן,
וואס זון — דער פייער-דארן — צינדט,
דאס הייסע בלוט פון שקיעה-טויבן
אין רינשטאקן פון אונט רינט.

איך ווייס: דורך טונקעלע געוועבען
מיין גורל שפינט זיך הייס און רויט:
כ'האב דיך געזוכט מיין גאנצן לעבן, —
דו זאלסט דערפירן מיך צום טויט.

און איינמאל אין א דולער שקיעה,
אין קלעם פון וואנזניקע ווענט,
וועסטו ארום מיין האלז פארציען
די וויסע שלאנגען — דיינע הענט.

יאנ. 1927.

שווארצאפלען

א. דו — מיט גאלדיקע שווארצאפלען,
מיט ליפן שוימיקע פון האם. —
זאל ווידער היינט מיין הארץ זיך צאפלען.
צעטראטן אונטער דיין אפצאס.

איך בין פאר דיר אף קרייץ געגאנגען.
דערלייזן דרך פון אלע זינד —
און זע: מיין גוף אף שווארצע שטאנגען
צעלעכערט וויגט זיך, שווער און בלינד.

לייג צו צו דארשמנדיקע ליפן
די שוואם מיט עסיג און מיט גאל,
ווען ס'וועלן סטארטשענדיקע ריפן
זיך אנציען צום לעצטן פאל.

און צופאלן וועסטו און זויגן
פון מיין צעלעכערטן געפעס.
ווען מידער בליק פון שטארע אויגן
וועט פיינלאך ווארטן אף א נס.

נאר היט זיך, דו! — ס'וועט נישט געראטן
דער בלוטיקער און ווילדער שפיל.
איין אויגנבליק — און ליגסט צעטראטן
מיט הענט געקרייצטע אפן דיל.

פארחלשט היינגען די שווארצאפלען
אף קרייץ פון וויגנדיקע ווענט.
ווען ס'וועט דיין שוימיק לייב זיך צאפלען
אין לעצטן קלעם פון מיינע הענט.

מאָרש, 1927.

* *
*

א. יונגע איזאדארא דאנקאן.
מיטן שלאנקן אנטילאפן-גוף.
כ'האב געזען דיינע בליקן בלאנקען —
און געענטפערט דיין זינדיקן רוף.

כ'האב נישט איינמאל געלאזט שוין ברענען
אפן שיימער פון זינד מיין לייב.
זייג מיך אויס. — ווי מיין חבר יעמענין. —
דאס אלטע און פרעכטיקע ווייב.

כ'האב געמיינט ביזט א פשוטע זונה —
(א. פארגיב מיר מיין לעסטער, פארגיב!) —
אין פארקאס פון די האר דיינע ברוינע.
לויט'ן קרום פון געפארבטער ליפ.

האסט געבראכט מיך צו זיך אין צימער
און פיינלאך פארהאקט די מיר.
און אין ליכט פון לבנה'יקן שימער
זיך געזעצט ביים שווארצן קלאוויר.

כ'האב געבעטן דיך שפילן ס ק ר י א ב י ן.
און דו האסט געשפילט ש א פ ע ן —
און ס'האט זיך געוואלט מיר שטארבן
אף די קלאווישן פון דיינע הענט.

דו האסט אפגעהאקט פלוצים. — נאך איידער
האסט פארענדיקט דעם לעצטן אקארד. —
און א שליידער פון זיך די קליידער.
און א דריי אין פאר'כישופטן ראד.

פינף און צוואנציק

ס'האט זיך חושך געבראכטן גרויליק
אין דינעם, פראגילן גלאנץ —
און ווילד איז געווען און הייליק
דיין זינדיקער, הייסער טאנץ.

ס'האט לבנה געבלייכט זיך רונדיק,
און געשפרייט א ליכטיקן פאס —
און ס'האט זיך מיין הארץ צעוואונדיקט
אן דיין שארפן, דיין רויטן אפצאס.

און שטיל, ווי א גלויביקער אינגל,
אין ווירבל פון ווילדן גאלאפ,
האב דערזען אין א גאלדענעם רינגל
דיין ברוינעם, דיין זינדיקן קאפ.

פּריל, 1927.

דיין שמאלע האנט

דיין שמאלע האנט איז רונד און רייפיק
און שטאלץ און טראציק איז דיין שפאן.
נאר ס'קלאפט דעם לעבנס דולער דופק
אין יעדן פינגער פון דיין האנט.

מיין זעל איז מיד — נאר ס'בלייבן אפן
די העלע צעלן פון מיין זיין:
פאר נייע, ווייטיקדיקע סטראפן,
פאר נייער, זינגעוודיקער פיין .

איך האלט דיין האנט — און שמראמען פליסן
פון הארץ אין זינגעוודיקער זעל.
איך ווייס, ס'איז דיר באשערט צו שליסן
די שווערע טיר פון לעצטער צעל.

און ס'וועט אף אייביק זיך פארקניפן
דער קנול פון ליד ביים לעצטן ראנד,
ווען פאלן וועט אף מיינע ליפן
דיין ווארימע און שמאלע האנט.

יולי, 1927.

שטיינערנע שפאנען

וויפיל מעג, ווי די גאלדענע מויבן,
פאלן מױט אפ'ן שטיין פון שטאַט.
וויפיל פלאטערן נעכט אף שויבן,
ווי די שטערן אין לבנה'יקן ראָד, —
וויפיל פרויען האָב איך שוין דערהויבן
פון דער זינדיקער ערד — צו גאַט.

נאַר עס האָבן מיך פרויען דערנידערט
צו דעם אַפגרונט פון זינדיקן בעט.
איז די שפיל מיר געוואָרן דערווידער,
ווי דער ליגן פון זיסן געבעט —
איצטער וויינט פון די מידע גלידער
די איבערגעזעטיקטע זעט.

זאַל אין סוף פון די מעג, דאַנא-אַנאַ,
כאַטש באַשערט זיין דורך דיר אויפן וואָר,
מיר — דעם שענסטן פון אלע מאַנען —
אינ'ם אויפבלי פון לעצטן קאַיאָר
פאלן מױט אונטער שטיינערנע שפאנען
פון דעם אייפערדיקן קאַמאַנדאַר.

נאָו... 1927.

פון שווערן געמיט

אָפּ אַ ווײַל

כיבין געקומען, און אורח אַ מידער,
צו פאַרבלייבן מיט אייך אָפּ אַ ווײַל —
און ס'האַט מיך און מײנע לידער
נישט געשווינט אייער גיפטיקע פּייל.

ס'האַט פאַר'סמ'ט אייער פּלאַכער ביטול,
און פון פּרײַנטלאַכע רײד — די גאַל,
און געפּאַלן איז אַיעדע ריטל
אָפּ מיין האַרץ, ווי אַ בײַטשן-קנאַל.

ס'היינגט מיין גורל אפן העכסטן שטאַפל
פון פּראָסטיקן אויטאָ-דא-פּע —
און איך זײַן דאָ מיט אייך און פּלאַפל
ביים טיש פון פאַררויכטן קאַפּע.

כ'הער מיך צו מיט פּיין, מיט באַשערטער,
און מיט שמײכל פון צווייפל און צער
צו די פּלאַכע, צעשוּיכערטע ווערטער
פון דעם גרויען, פאַרוועלקטן בונטאַר.

און מיט עקל און האַס געשוועסטערט,
וואָס פאַרצערן מיין מידן גוף,
הער איך אויס, ווי עם חוּזק'ט און לעסטערט
דער סקעפטיקער און בעל-הגוף.

און אז אַלע פון מיר אַנטריגען
און ס'פאַרגײט דער שמויביקער רעש, —
בלייב איך איינער אַליין ביז באַגײנען
איבערן טעצל ציגאַרן-אַש.

ווען ס'וועט אַפהילכן שאַרף און בולט
דער רוף, ווי דער לעצטער אַקאַרד, —
וועט דער ווייזער פּונ'ם בלאַסן מולד
מיר צײכנען דעם וועג צו נאַרד.

איך וויים

איך וויים: אין קלעם פון איינגע צימערן
ביים ראנד פון גסיסה'דיקער וואך
וועט קיינער, קיינער זיך נישט קימערן
פאר מיינע אפגעברויזטע יאר.

און דו, מיין זינדיקע, געלייטערטע,
זיך אייביק-בייטנדיקע פרייד,
נישט דו וועסט הערן די דערווייטערטע,
די לעצטע, שטאמלנדיקע רייד.

דו וועסט נישט קומען זיך געזעגענען,
מיין שמערן קושן שטיל און פראסט:
כ'וועל אויבן קיינעם נישט באגעגענען,
כ'האב אונטן קיינעם נישט געלאזט.

ס'וועט לעצטער בליק די ווענט דערנענטערן
און בלייבן היינגען צווישן ווענט —
און גארנישט, גארנישט וועט זיך ענדערן,
און אלץ וועט בלייבן ווי געווען.

ס'וועט דולע נאכט מיט שמערן צייניקע
זיך איינבייסן אין הימל'ס קעל,
ווען שטארער גוף, מיין הויט-און-בייניקער,
וועט אויסשמרעקן די פיס צום שוועל.

בלויז ווייזערס צוויי, ווי פריינט געטראפענע,
פארגליווערט וועלן בלייבן שטיין,
און ס'וועלן שיד מיט מיילער אפענע
פאר'יתומ'ט שטארן אין געוויין.

סעפ. 1927.

צוויי און דרויסיק

* *
*

ס'איז מיין חדר געוועלכט און דערהויבן
און צעפרעלט קעגן שטאָט און נאַכט.
שפילט דער ווינט אָף די פראַסטיקע שוויבן,
ווי דער בויגן — אָף פּידל-פּלאַך.

און דורך טערפּקע, געלייטערטע סמראַפּן,
פאַרוועכטע מיט ליבע און האַס,
איז מיין האַרץ און מיין אויער אָפּן
צום געדריינג פון דער שווימיקער גאַס.

נאָר איך פיל ווי די לעצטע געוועבן
רייסט דער טויט שוין מיט אַליקע ציין,
ווערט מיר קלאַר, אז מיין ראַשיק לעבן
וועט אין איינזאַמער רו פאַרגיין.

צוים איך אָפּ מיין דערהויבענע תּפּיסה
פון געדריינג איבער מאַרק און שטאָט —
אז די נאַכט פון מיין איינזאַמער גסיסה
זאָל איך בלייבן אליין מיט גאַט.

כ'לאַז אַרונטער די שווערע לאַדנעס,
אַלע שפּאַרעס און טירן פאַרהאַק:
און מיין האַרץ ווערט אויסגעלאַזן
פונ'ם לעבנס צוויי-האַרביקן פאַק.

דעמאָלט וואַקסן די ליכטיקע פּליגל
צו מיין גוף, וואָס איז ליידיק און גלייך —
און עס הוידן זיך שאַמנס אין שפּיגל,
ווי וועסלעס אָף זילבערנעס טייך.

גאָנ, 1927.

דריי און דרייסיק

אומזיסט

פאר מיר איז די וועלט בלויז א פרזודור
פאר'ן שוועל צום פארהוילענעם גאט —
און שווער איז דער וועג פון אויסדויער
אין וואנזין פון קרעציקער שטאט.

און פאר אלץ וואס איך טו פארבארגן
מיט ווייטיק פון פרייד און צער,
נישט דא — נאר אין ליכטיקן מארגן
ווערט געגרייט שוין פאר מיר דער שכה.

איז אומזיסט דא דער קלעמער צו הויכן,
איז אומזיסט די געצערמלמע פיין, —
סיי-ווי-סיי וועט מיין אויג נישט גרייכן
די קרוין פון זיינ זעליקער שיין.

איז מיר פריידיק דא אפצוגעבן
אפ'ן קרייצוועג פון יעדן שוועל:
דעם זינדיקן גוף — פארן לעבן,
פאר אים — די געלייטערטע זעל.

אז אין סוף פון פארבלענדעטע יארן,
אפ'ן ראנד פונ'ם גוסס'ן ליכט,
זאל פאר מיר, ווי דער מדבר-דארן,
זיך אנטפלעקן זיינ לויטער געזיכט.

יולי, 1927.

א ז ע א ו נ ג

כ'האב זיך געזען א טויטן ליגן
אף בלענדנדיקן בארג פון שניי.
ס'האט געלער הימל דול געשוויגן.
און נאכט געשטיקט זיך מיט געשריי.

ס'האט קיינער מיינע מידע אויגן
נישט צוגעמאכט אין לעצטער שעה —
און ס'האט מיין הייסע בלוט געזויגן
דער מולד, ווי א ווייסע קראץ.

און אלץ, וואס איז צו זען און הערן
אין גסיסה מיר געווען באשערט.
איז: איבער מיר — ס'געזאנג פון שמערן
און אונטער מיר — א ווייסע ערד.

ס'האט נאכט פארשניטן אלע שטימען
און אפגעהאקט דעם לעצטן רוף.
און ס'האט געשפוזלט אלע הימלען
מיין ליכטיקער און לייכטער גוף.

און דער וואס האט ביים זויס פון שפיגל
א לעבן-לאנג געהיט מיין טראגט.
האט צוגעדעקט מיט שווארצן פליגל
מיין גוף אף ווייסן עשאפאט.

אפריל, 1927.

מיינע פריינט

אלע איר. מיינע נעכטיקע פריינט,
מיינע הארציקע, טרייע און נאנטע,
קומט צופוס, קומט צערייטן היינט,
אין דעם טאג פון מיין שווארצן יאנטעוו.

שלעפט צענויף זיך מיט ווייב און מיט קינד,
מיט די ארעמע בעטלער-קלומקעס
און צעבילט זיך, ווי לבנה'יקע הינט,
אין דער נאכט פון מיין איינזאמען אומקום.

בייסט זיך איין, בייסט זיך איין אין מיין קעל
מיט צעשטשירעמע, בייזע צייגער —
ס'איז פארלאזן און הפקר מיין שוועל,
ס'וועט צו הילף מיר נישט קומען קיינער.

כיין פארשאלטן פון גאט און פון לייט,
און פארראטן האבן פריינט, ווי שונאים,
זאמלט גאל אפ'ן גומען — און שפייט
אין מיין אפן און ליכטיק פנים.

אבער וואס זאלט איר — הילפלאזע — טאג
מיט מיר, אזא שטאלצן עקשן,
אז מיין קאפ איז פון אייביק אן
דערהויבן איבער אלע אקסלען?

מיר איז גוט, מיר איז גוט, מיר איז גוט
מיט מיין פיין, ווי מיט וויין, זיך פארכלינען
און פארגיפטן מיין קריגעריש בלומ
מיט דער שווארצער, מיט א י י ע ר שנאה.

יובלט, פריינט מיינע, יובלט ווילד,
זאלן שונאים פון וואוילטאג טאנצן —
ס'איז מיין וואָרט, ווי אַ קופערנער שילד,
ס'איז מיין ליד, ווי אַ שטאלענער פאנצער.

דער
ליכטיקער
הינריכטער

דער ליכטיקער הינריכטער

זאל איך ביינקן נאך פרייד, נאך פארלוירענער,
נאכ'ן קיינמאל דערפילטן וואונש. —
אז מיינ לעבן גייט אויף, ווי דער יוירענדער,
ווי דער שוימיקער, גאלדיקער פונש.

וועל איך טרינקן די פרייד פון די ווינגערטנער,
פון די צייטיקע טרויבן די זעט,
ווייל דער טויט ליגט, ווי איך, א פארפייניקטער
אפ'ן ערדישן, לעצטן בעט.

זאל דער אפפאל פון ברודיקע רינשטאקן
פארשטאפן דעם קוואל וואס טריפט. —
מיינע לידער — ווי בינען אין בינשטאקן
בריינגען שפע פון האניק און גיפט.

און מיט ווייטיק און פרייד, מיט געשוועסטערטע,
וועל איך טיילן די שפע אזוי:
מיינע לידער — ווי גיפט פאר די לעסטערער,
פאר די גלויביקע — האניק און טוי.

אז אף ליפן, אף שמומע און ניכטערע,
זאל נישט בלאנדזשען א שמייכל פון שפאט,
ווען דאס לעבן — דער ליכטיקער הינריכטער —
וועט מיך בריינגען צום עשאפט.

צו אייך!

כ'האב נישט איינמאל געפרואווט צעקניפן
די קנופן פון טונקעלער וואַר, —
נאָר אָפּ שטומע פּאַראַנקערטע ליפּן
האַט געלויערט ס'געפּליגלטע וואַרט.

כ'האב מיך יאָרן געלערנט צאָמען
מינע פּשוט'ע רייד צו אייך,
ווי מען צאָמט צו די ברייטע ימ'ען
דעם שטראַמיקן וועג פון טייך.

און אז ס'האַט שוין דער ווייזער געצייכענט
די רייפּע, די ריכטיקע שעה,
האַט מיין וואַרט זיך צעקערעלט אין די הויכן,
ווי ס'געשריי פון אַ קרעציקער קראַ.

און הייזעריק שווער און דומפיק, —
נישט דערגרייכט האַט צו אייך מיין וואַרט,
נאָר פּאַרזונקען אין בלאַטיקע זומפן
און פּאַרשמעקט אין אַ זאַמדיקן אַרט.

נאָר אין שפינראַד פון שפּעטערע יאָרן,
אַפּן בראַכשטול פון נעכט און טעג,
ווען דאָס וואַרט, ווי דער הייליקער דאָרן,
וועט שניידן צו אייך אַ וועג. —

וועל איך אָפּגעבן אייך אָפּ אייביק
נישט מיין וועג, וואָס איז קרעציק און קרום,
נאָר מיין האַרץ, וואָס דערלייזט איז און גלויביק
און מיין ליד, וואָס איז הייליק און שמוס .

איר און איר

די עסטעטן א מותנה

איר איז גוט פון אלטע לאַגלען
טרינקען וויין און צערטלען ס'זוייב. —
איר וויל מיט לידער, ווי האַגלען,
ביימשן דער ערד'ס צעכראַסטעט לייב.

איר איז גרינג פון שעפסן און לעמער
שערן די בלויע, האַריקע וואַל. —
איר וויל אַנגיסן פולע עמערס
לידער-גאַלד און לידער-שטאַל.

איר איז לייכט צו שפילן אין טרויער
ווייט פון מענטשן, טומל און מערק. —
איר וואַרף איבער'ן העכסטן מויער
ווערטער-מילשטיינער, ווערטער-בערג

אייער וואַרט — אַ פאַרביקער פּגה,
פאַרמעט-געל, פאַרצערט און מאַט. —
מיינע ווערטער — פון זוניקן זייגער
שטראַלנדיקער ציפער-בלאַט.

אייער ליד — אַ וואַכיקע תּפּלה
אין גאַט'ס פאַרשעמט און טונקל הויז. —
מיינע לידער — ווי האַגלענדע סקילה,
מיינע לידער — ווי הייוויקער ברויז.

מאי, 1926.

איין און פּערציק

פ ש ט ו ת

נישט די אַרימע, פון וואָרט איבערראַשמע,
נישט די שטאַמלער און נישט די כבד-פה'ס, —
רעדן קאָן דער מיט געלייטערטער פּשמות,
ווער ס'איז אין ווערטער רייך ווי קרעז.

מיר — די גלויביקע, מיר — וואַגאַבונדן,
אַרימע עלטערנ'ס רייכע זין,
גיסן אריין אין ליידיקע שמונדן
ברויזיקן אינהאַלט און נייעם זין.

מיר, וואָס פלינדערן דער וועלט'ס מאַיאַנטקעס,
זוכנדיק פערל אין ווערטער-מאַך, —
לאַמיר פייערן די גרויע מאַנטיקס,
שבת'ן די פּראַסמע וואַך.

לאַמיר אויסמאַלן מיט בלוט אויף פּאַנען,
אויסקריצן שטאַליק אויף שטיין פון ווענט:
פּשמות פון רייד, וואָס וועקן און מאַנען,
פּשמות פון האַראַפּאַשנע הענט.

מאי, 1926.

פאעט און סקעפטיקער

יעקב גלאטשטויב'ען

פאעט און סקעפטיקער! מיין ערליך הארץ-און-וועל
באגריסן אייפערדיק דיין אויפגעשיינטן שמערן
און בענטשן יובלדיק אף ערשט-באזיגטן שוועל
דיין וועג דעם טראציקן, דיין דיכטער-וועג דעם שווערן.

אז וואויל און גוט איז דיר, וואס דיין כהניש בלומ
איז פראסטטיק און סוכמיל, ווי אייזבערג פון אלעסקא.
און שמענדיק האלסטו גרייט דעם ביטול-פארראשום
יך ראטעווען אין בראך פון מעגלאכער פיאסקא.

וואס זאל איך אבער טאן, אז אונטער הארטער הויט
שרייט ס'רויע, רוימע בלומ מיט ברויזיקע געשרייען,
און ס'שמעקט מיר דופטיקער א לאבן קארן-כרויט
פון אלע בלומען-קרענץ אין שטאט-ארעאנזשערייען?

דער עבר איז פאר דיר: — „אבישג“ און „קאנוט“
און הארבער, קלוגער יאוש פונ'ם „שטאלצן קעניג“.
און מיר — די געגנווארט: דער שפרונג צום אבסאלוט,
דער פלאקערדיקער רוף צו אלץ וואס ווידערשפעניק.

פארבלייב אין רואיקייט פון סטאאישן סאקראט
אין ראפינירטן שימל פון א וועלט א ווייטער.
און איך וועל אויפגיין העל — א נייער העראסטראט —
דערגרייכן ברויזנדיק סאוואנאראלא'ס שייטער.

אז שלאגן וועט די שעה פון אויפשטאנד און פון ברוך
און אויפגיין וועט אין רויט א נייע וועלט אין ווייען, —
ווי וועלן קלעקן דאן די בלעטער פון דיין בוך
פאר אלע העל-צעצונדענע אויטא-דא-פע'ען?

ינני, 1926.

דריי און פערציק

אין פאל-און-הויב

כאטש טויזנט מאָל די העכסטע שטאַפּלען
דורך זינקנדיקער זעל דערגרייך, —
וועט אייביק בלענדן די שוואַרצאַפּלען
דער נס פון וואַקסנדיקער הויך.

וואָס ווייטער ס'פירט דער וועג צו געטער,
וואָס נענטער ס'לאַקט דער שטערנשטויב, —
ווערט שאַרפּער, הייסער דער געקלעטער,
דער שווינדלדיקער פאל-און-הויב.

פון טיף — צו הויך, פון הויך — צו נידער
דורך בליץ פון פרייד און גלי פון פיין —
און ס'יערן שטערנדיקע לידער
אַף ליפּן שוימיקע, זוי וויין.

און אז אין שווינג פון הויך צו העכער,
פון תהום — צום זינדיקן געזאַנק,
טריפט אויס פון אויפגעשוימטן בעכער
דער אויפגעשמורעמטער געטראַנק, —

היינג אויף דאָס האַרץ אַף קרייץ פון שטערן
און גלויב — ס'איז אייביק וואָך דער נס:
אין פאל-און-הויב וועט פולער ווערן
דאָס אויסגעליידיקטע געפעס.

פּעב., 1927.

ד ע ר נ ס

... און ס'טרעפט אמאל אין וואכן דרימל,
צי גאר אין דרימלנדיקער וואך,
ווען ס'לוערט איבער ערד און הימל
די שווארצע העל-זעערין — נאכט.

איך ליג אין קלעם פון מיין געלעגער
און ווארט אן אטעם אויף א נס.
דעם מולד'ס אויסגעצערטער פגל
מיט בלאסע טריט דעם חושך מעסט.

דאס הארץ איז וואך — אוועקגעפלוין
די לעצטע שוואלכן פון מיין שלאף.
און ס'היינגען אויסגעשטארטע אויגן
אויף בלויע שליפן פון אין-סוף.

אין יענער שעה פון העלער שרפה,
ווען שטאר און וואך איז יעדער גליד,
גייט אויף אין מיר די פולע שפע,
און ס'רייפן זאנגען פון מיין ליד.

ביז ס'קומט דער טאג — א העלער שניטער
מיט זון אף אקסלען און אף הענט —
און בינדט אין סנאפעס זאנגען-לידער,
פון סטראפן טורעמט סמויגן-ווענט.

א. זיסע פיין פון וואכע שלאפן,
א. ווייטיקדיקע פרייד פון שניט. —
פון אייך דער נס פון מיינע סטראפן,
דאס גאלד און האַניק פון מיין ליד.

פעב., 1927.

פינה און פערציק

טאג פון אנהויב

ס א ק א א ו ו א נ ז ע ט י

באסטאן.

שמאט געצערטלמע אין שמילן האפן,
ביים ברעג פון שמורמישן אטלאנטיק.
פערטער מאנטיק אין אויגוסט,
ניינצען זיבן און צוואנציק,
האט ריכטער טיער, —
אמערקע'ס קאיאפא, —
צוויי נייע יעזוס'ן
אף קרייץ עלעקטרישן פארברענט.

ס'וועט אייביק בלוטיקן
די שווארצע פייערדיקע דאמע,
ווען פראקוראטאר פולער,
ווי פאנטיס פילאטוס,
האט ציניש אפגעוואשן
די הענקערישע, די פיבערדיקע הענט.

* * *

און מיר — המונים ליכטיקע —
אין שטומען צער, אין שווערן,
מיט הערצער אויפגעשטורעמטע,
מיט אויגן פלאמיק-טרעריקע
פון שנאה און פון זארג, —
מיר הויבן אונזער קול
אף אלע ראגן
עוועניוס און סקווערן
פון געלער, יענקישער אמעריקע,
פון סאן-פראנציסקא — ביז נויארק.

זעקס און פערציק

ס'האט יענער מאַנטיק,
ווי אַ שוואַרצער טויכער,
צעבוימעט אין דער טיף
דעם ים פון אונזער צייט.
מיר וועלן יענעם טאָג
פאַרצייכענען אלס זכר,
אַלס טאָג פון אַנהויב
פאַר אַ נייעם שמרײַט.

וואָס שמייניקער דער וועג
און שמעכיקער די דערנער —
אַלץ גרעסער דער פאַרברעך
און בלוטיקער די שולד —
אין האַרצן זאַמלען מיר
דער שנאה'ס גרינע קערנער
און צערטלען אייפערדיק
דעם פיינלאַכן געדולד.

זאַל זיין, אַז אונזער קול,
וואָס האַרײַזאַנטן שפּאַרט
אַריבער אַלע עוועניוס און סקווערן,
האַט אָפּגעשראַקן אייך פון רחמים און פון גנאָד, —
ס'איז בלויז אַן אָנהויב —
וואַרט!

מיר ברעכן אייער וואַנט
מיט אונזער האַרטן שמערן,
מיר טראַמפלען אייער מאַכט
מיט אונזער ריזן-טראַט.

ס'איז אונזער שמרייט
אן איינגעשפארט-פארברענטער.
און טראציק אונזער טראט
און הערלאך אונזער קריג.
ס'האט קיינער נישט געהאפט.
אז איר וועט בריינגען נענטער
דעם טאג פון רעכנשאפט.
דעם טאג פון אונזער זיג.

מיר שטייען גרייט צום שפרונג
אף שווינדלדיקע שטאפלען
און ווארטן אומגעדולדיק
אפ'ן לעצטן רוף:
ווען ס'וועט אין אונזערע,
אין הענט זיך נעמען צאפלען
דער פוילער, אייערער,
דער שלאבעריקער גוף.

קעמפ „ניטגעדיגעט“, נאכט פון הינריכטונג,
23טער אויגוסט, 1927.

דרייסיק יאר

אויטאביאָגראַפישע פּאַעמע

חנה'לן אַ מתנה

1. ש ט ע ט ל מ י י נ ס

שוימט אויף אין מיר און יערט, איר בריוונדיקע לידער —
און שפינט מיין לעבן אויס פון הלום און פון וואר:
צו דיר — אַמעריקע — מיין ווייטיקדיקע וידוי
פון דרייסיק שטורמישע און צאפלידיקע יאר.

געבוירן אָף די ברייטע סטעפעס פון אוקראינע,
און אויפגעכאָועט ביי אַ פראַסטער אַם.
האַב איך ביי יחוס'דיקע עלטער-זיידעס מיינע
גע'ירשנט אלע זימן פון מיין שטאַם.

מיין פרוּמער זיידע הרב סענדער כאַשעם
האַט אויפגעבויט אין שטאַט די ערשטע קלויז,
גערימט זיך מיט דער אַפּשטאַמונג פון רש"י,
געהאַנדלט גרויס מיט לעדערוואַרג און שמויס.

מיין איידלער טאַטע איז געווען אַ בעל-מקובל,
אַ גרויסער למדן און אַן אַרימאַן.
האַט אים דער שווער געקויפט פאַר פינף-הונדערט רובל
אַ זיידן-איידעמל זיין טאַכטער פאַר אַ מאַן.

ער האַט גע'עוסק'ט זיך מיט זוהר און קבלה,
למודים וועלמלאַכע געשלונגען ווי אַ שוואַם.
געכאַפט נישט איין דריי-גאַרנדיקע קללה
פון שווער-און-שוויגער פאַר ניט אויפפאַסן אין קראַם.

דער אינגסטער ביי די עלטערן, געליבט פון ביידן,
בין איך געווען פאַר זיי אַ טרייסטונג און אַ לויב.
געגעבן האַט מען מיר אַ נאַמען נאָך אַ זיידן,
אַ דריי-געקיימלטן: י ה ו ד ה - א ר י ה - ל י י ב.

נאך אפן אכטן יאָר האָב איך געזען אַ צייכן
דערפון וואָס שפעטער האָט געלאָקט מיך און פאַרבלענדט:
ס'האָט רויטע קרייציקונג געפלאַקערט אין די הייכן
מיט פנים אָפגעקערט. מיט ברייט-צעשפרייטע הענט.

איז דאָס אַ שפּיל געווען פון וואַלקנס. צי דער יויזעל
מיט פנים אָפגעקערט פון זינדיק-ווייטער ערד?
כ'האָב דאָן נאָך גיט געוואוסט. אַז קרייץ-וועג פון דערלייזער
וועט מיר. אַוויך מיר. אַף אייביק זיין באַשערט.

כ'האָב אָנגעהויבן פרי מיט חומש און גמרא.
צו גיין אליין מיט אַנדערע געקנעלט.
צו צען האָט מיך די גויט גענומען פאַרן אַרעם
און אויסגעשפיגן אין דער ברייטער וועלט.

אַ. שמעטל מיינס מיט הייזער ווי די טשערדעס.
צעווישן פעלדער קאַרן און פאַפּשוי.
מיט שטיבלאַך ליימיקע און דעכער-סטערמעס.
וואו שינדלען זעלטענער און אַפּטער שמרוי.

זאָג. ווער האָט אויסגעטראַכט אַז דו ביזט אַרים.
זאָג. וועמענס קינדער איז דען מער באַשערט:
ווי הייסע זון פון טונקל-ברוינעם דרום
ווי שוואַרצע. פּוטערדיקע מאַמע-ערד?

די פעלדער — ברייט-גערייפּטלע אין פּאַסן
אַ רייפּט אין שוואַרץ. אַ רייפּט אין גרין און געל —
און אויסגעמאַסטן. ווי מיט ווירעס — גאַסן
און העל-געשמרייפּלט. ווי דער זעברע'ס פעל.

אף פּרילינג-סמעפעס פּליוּשענע קאַוויאַרן —
דער ערשטער אויפציטער פון פּריען רון. (*)
און געכט ווי פעך און מילכיקע קאַיאָרן.
און העלע טעג פון לויטער גינגאַלד-זון.

ס'קומט זומער-לעב מיט מאַרק-טעג און יאַרדן
מיט הויפּנס לעדערוואַרג און גרינסן-בערג.
די גוים קרעשמטשען זיך און ס'שמייען אידן
צעווישן קראַמען, וועגענער און מערק.

די פּורן פּול מיט דיניעס און קאַרטאַפּליעס,
מיט קריפּ און אוגערקעס און קרויטן-קעפּ.
סע ווינקען טירן מיט געפאַרבמע טאַפּליעס
און ס'שמייכלען חנ'עוודיק געגלייזטע טעפּ.

סע סקריפען הילכיק נישט-געשמירמע אַקסן,
בהמות מעקענען און ס'הירזשען פערה.
און זרע-גאַב פון זומערדיקע שלאַקסן
טרינקט אַן ביי זעט די טראַכט פון מאַמע-ערד.

די סעדער פּול מיט קאַווענעס און קירבעס
און אויבסן קלעטערן פון בוים און בוש —
זאַג, וויפּיל ווינטן האַבן דיך און ווירבלס
געשמיסן און געלאַשמטשעט און געקושט!

אַ שמעמל מיינס מיט וויינענדיקע ווערבעס
מיט פּולע קעלערס, שייערן און זעק.
ווען וויאַנענדיקער האַרבסט דעם טויטן קערפּער
פון מאַמע-ערד מיט וויאַלע בלעטער דעקט.

(*) רון — ערשטער אויפבלי פון פּרילינג-זאַנגען.

און שפינט דאָס גאלד פון ווילדע וויינריב-צוימן
מיט שמום-פארטראַכטע, טרויעריקע הענט:
די אַסיען-טעג — אַף אַלע דיינע פלוימן,
די אַסיען-נעכט — אַף אַלע דיינע ווענט!

א. זיסער צער פון טריפנדיקן רעגן,
א. טריבער שטאַלץ פון מייכן-אַטשערעט, (*)
מיט שמילע גרעבליעס, בלאַטיק-גרויע וועגן,
מיט פולער פרייד פון יעסנדיקער זעט!

א. זון און שניי און אויסגעפוצמער ווינטער,
א. גלאַקן-קלאַנג פון קלויסטער אַפֿן באַרג, —
ווען ס'זוערט באַהעפט ס'בית-עלמין מיטן צווינטער
דורך ווייס-פאַרשנייטן, ווייט-צעשפרייטן יאַר.

ווען אַוונט-צייט דערציילט דער זידע זישע
ביים שיין פון קאַנעץ, ווי עס פירן קריג
„דער פעטער פיניע מיט דער מומע ריסיע“,
און וויגט פאַרטראַכט דאָס אייניקל אין וויג.

ביים קליינזאָרג גלאַנצן אויגן שרעקיק, גיריק,
בשעת דער זידע רעדט מיט „אַך-און-וויי“,
פאַרבייטנדיק „מ'מלופס" פאַר אַ „חיריק“,
און שלינגענדיק אַן „אלף" פאַר אַ „היי“.

א. שמעטל מיינס, מיט גאַלדיק-מילדע האַרבסטן
האַסטו מיר אויסגעבעט מיין יוגנט-צעל
און שפעטער אַפגעריסן מיך פון האַרצן
און ווייט פאַרוואַרפן אין דער ברייטער וועלט.

(*) אַטשערעט — הויכע, דינע טייד-געוויקסן.

צו דרייצן יאָר האָב איך גע'שמת שוין פאַר אן עילוי.
געלערנט פלייסיק זיך, געזוברעוועט לאַטיין:
געקאַנט אָף אויסווייניק נאַזאַנען און ווירגילן,
געזופט ביי קלאַסיקער דעם אַלטן, גוטן ווין.

צו פופצען האָבן שוין אָף מיר געלויערט
די שטומע פרייד פון ליד, דער זיסער ליבע-סוד:
געווען פאַרליבט אין לענסקי'ס צאַרטן טרויער,
אַניעגינ'ען געהאַלטן פאַר אַ גאַט.

די ערשטע ליבע האָט דאָס האַרץ צעשמעטערט
ביים יונגן סקעפטיקער און דאָן-זשואַן:
כ'האַב דאַמאַלט לערמענטאָו'ס פעטשאַרינ'ען
פאַרגעטערט
און טשאַצקי'ן נאַכגעמאַכט מיט יוגנט-וואַן.

צו זיבעצן געטרוימט פון ביראַנ'ס טשיילד-הער אַלד'ן,
מיט האַמלעט'ן געגריבלט זיך אין סוד פון „זיין“.
די צוקונפט האָט געשיינט ווי פאַרבנרייכע טראַלדן,
די געגנוואַרט — ווי טונקלער אָונט-שיין.

די זיסע גאַליקייט פון נישט-דערגרייכטער ליבע
האַט פרי אין מיר געוועקט די האַרבע פרייד פון ליד:
ס'איז גוט געווען אַזוי אין פיין פון פרעמדע שטיבער
פאַרטונקען אין געזאַנג מיין טרויעריק געמיט.

כ'האַב איינגעזאַפט אין זיך די אַלע האַרבע ריחות,
דעם דופט פון פרעמדער שפּראַך, דעם סם פון פרעמדן קוואַל:
געטרוימט אַמאַל פאַרמעסטן זיך אין כחות
מיט אַלעקסאַנדר סערגייאָיטש פּושקי-האַניבאַל.

געלערנט פרישות און רעוואלט ביים „אינקוויזיטאָר“.
אין דאָס טאַיעווסקײַם שטורם-ליד פון אויפברויז און פון צער,
טורגעניעוױס „רודין“ און נעקראַסאַוױס „ריטער“
געשטאַלמעט האָבן מיך — דעם פרוש און כונטאַר.

געווען מיט סאַלאַוויאַוױן פרוש'דיק-אַסקעטיש
געטונקען האַרץ און זעל אין בלענדענדיקן שיין
פון קלוגער סאַפיע — זיין מיסטיש-פרומען פעטיש
וואָס ער האָט אויסגעטרוימט פון רוסלאַנד'ס שטומער פיין.

דעם מוד פון ליד געלערנט ביי וואַלערי ברויסאַוואָ.
דעם פערזיגעכוי — ביי טיומשעוואָ און ביי פעט.
איך האָב געברענט מיט גלויבן, אַז דאָס נייע רוסלאַנד
געפינען וועט אין מיר איר נביא און פאַעט.

דאָס זוניקע געזאַנג פון שפילעוודיקן באַלמאַנט
געקלונגען האָט אין האַרצן ווי אַ פּרילינג-גלאַק.
כאַנומען סאַלאַגוב'ס אין גאַל געטוקטע פּסאַלמען,
דאָס וויין און שנייאיק ליד פון אויפגעברויזטן בלאַק.

און ליב איז מיר געווען זיין פּערז — אַף שוואַרצן סאַמעט
אַ גאַלדיקער און פייערדיקער פאַס —
פון לידער-מעסן צו דער „שענסטער-דאַמע“
דער זינדיקער געלייטערטער עקסטאַז.

מיט איגאַר סעוועריאַנינס פּרעכטיקע פאַעזן,
מיט שורות לויטערע פון ראַנדאַ און גאַזעל,
מיט פּערזן זינגעוודיקע און פאַמפעזע
איז פול געווען מיין פלאַמעדיקע זעל.

ס'איז דאן א צייט געווען אזא, די צייט נאך ניינצן-פינעף,
ווען אומעטום געהערשט האט גרויזאמער מערצער.
ווער קען פארגעסן זיי, צעפרעסענע פון שנאה,
פון שווארצן אומקום וואנזיניקע יאר!

אנטוישט אין אלץ, פאראורטיילט און דערשימערט,
ווי שטומע פויגל נאך א שטורעם-ווינט,
האט יוגנט געמער נעכטיקע צעשפלימערט,
געזוכט פארגעסן זיך אין אויסגעקלערטער זינד.

געווען א צייט אזא, ווען ס'האט געבלענדט דער וואילטאג,
פארוונקען אלץ אין דין-פערווערזער לוסט.
ס'האט דאמאלט „ס א נ י ן“ איבער הארץ און זעל
געוועלטיקט,
און מוחות האט געשטיקט דער משאד פון זנות.

ס'האט יעדער איינער דאן מיט חוצפה און מיט רשעות
דעם ריינעם קוואל אין זיך פארמיסטיקט און צעשמערט.
נאר צווישן ווייניקע האב איך דעם רוף צו פרישות
און צו דערלייטערונג אין שטומער זעל דערהערט.

איך האב גע'חברט זיך מיט פרושים און הולטייעס,
די ליינג און ברייט פון לאנד געמאסטן האבן שייך,
און פונ'ם קלויסטער-שוועל און ביזן נאפקע-בית
האב איך געזוכט — דעם איינציקן — דעם וועג צו זיך.

מיט סטארצעס רוסישע געקלאפט אן קלויסטער-טירן,
געקניט פאר יעזוסן אף יעדן וועג און פלוין,
געזוכט א גאט ביים ליכט פון דומפיקע טראקטירן
אין יעדן שיכורן, פארדעכטיקן פארשוין.

געזוכט ביי זיי מיין שטילן ברודער ישר.
וואָס האָט פאַרבלאָנדזשעט אָפּ אַ פּרעמדן קרייז.
איך האָב ביי זיך געטראַכט, אז ס'וואָלט געווען אַ יושר
פון זיי אים אויסלייזן — דערנענטערן דעם קץ.

כ'האָב נישט געקאָנט אין זיך די לוסט דערשטיקן,
די טריפה לוסט פון זינדיקן פאַרבאַט:
ס'האָט זינקנדיקע זעל געזוכט אַ תּיקון
און ס'האָט אַ גלויביק האַרץ געביינקט נאָך גאַט.

כ'בין יונג געווען און גלויביק — גאַט איז מיר אַן עדות!
געלויערט האָט דער שמד אָפּ מיין באַטריבטער זעל —
נישט אַנדערש, נאָר דער זכות פון מיינע פרומע זיידעס
איז בייגעשטאַנען מיר ביים ראַנד פון לעצטן שוועל .

מיט יאָרן שפּעטער איז די טרייסט געקומען,
די האַרבע פּרייד פון אויסגעוועפּטער פיין,
דערגאַנגען, אז נישט אַלין, וואָס שמעקט, — איז בלומען,
נישט אַלין וואָס יערט — איז ברויזנדיקער וויין.

איך האָב געלערנט פיל מיט יאָרן שפּעטער.
מיין גלויבן איז געווען ווי פעלזיקער גראַניט .
איך האָב ניט איינמאַל זיך געבוקט צו פּרעמדע געטער,
נאָר ס'האָט גע'עקשנ'ט זיך אין מיר דער איד .

אזוי האָט זיך דאָס ראַד פון צייט געקייקלט
אַמאַל אין קרייז פון זון, אַמאַל ביים ראַנד פון תּהום:
און ס'האַבן יאָרן איבער האַרץ און לייב געפייקלט,
ווי ס'קלאַפט אַן פעלזשטיין די הוצפּה'דיקע שוים.

און דאָ האָט אויפגעברויזט, ווי וויין אין פולע פעסער,
 דער געלער וואַנזין פון דעם פעלקער-קריג —
 און ס'האָט געהויבן זיך דאָס אויסגעשלייפטע מעסער,
 און ס'האָט געשמראַמט דאָס בלוט אַריבער טראָן און וויג.

דריי שווערע יאָר פון עלנט און פון חורבן,
 פון יונגע לעבנס אומזיניק פאַרצערט,
 ווען טויט האָט הויפנס ביינער אָנגעהורבעט,
 מיט פעטן חנאי באַמיסטיקט מוטער-ערד.

דריי שווערע יאָר פון שמורעם און נסיון,
 ווען ס'האָט די וועלט געטאַנצט אַ בלוטיקן קאַנקאַן,
 און ס'האָט אויך מיך פאַרכאַפט דער קרעציקער שגעון,
 צעקאַרטשעט האַרץ און זעל אין ווייטיקדיקן וואַן .

און באַלד געקומען איז דער ווינטיקער אַקטאַבער
 מיט שמורעמס ברויזיקע און האַרבסטיקן געבריל —
 און ס'האָט דער בלאַסער הונגער אויפגעפראַלט די מאַרבע
 און אָפגעשטעלט די מילשטיינער אין מיל.

און ס'האַבן טיר-אין-טויער זיך צעעפנט
 אַנטקעגן שפּאַן פון לוייערענדער נויט .
 פאַרפלייצט דאָס לאַנד מיט ברויזנדיקן הפּקר,
 מיט אומרו און רעוואַלט און טויט.

סערגיי יעמענינ'ס לידער — הויפנס זון און האַניק —
 האָב איך — אַ דורשטיקער — געשעפט מיט פולער האַנט,
 און מאַיאַקאָווסקי'ס רעוואַלוציאַנערע כראַניק
 אַראַפגעלייענט פון יעדן פּלויט און וואַנט.

כ'האב מיט יעסעניגען צוזאמען ספירט געטרונקען
און פון דער בלייכער האנט געזויגן קאקאאין .
א. מאסקווער שיינקען, זאגט: וויפיל האט איר פארזונקן
אין תהום פון אומקום רוסלאַנד'ס בעסטע זין !

א. רוסלאַנד, — וועלטן צוויי, ווי פייערדיקע פליגל,
האָסטו דערהויבן און אין שטרייט געשמעלט :
די נייע וועלט מיט האַמער און מיט רידל
אַנטקעגן שימל פון דער אַלטער וועלט !

עס זיינען אויפגעשטאַנען קלאַנען קעגן קלאַנען
און אויפגעהויבן האָט זיך דאָרף אָף שטאַט —
און ס'האַבן הייזעריק געהאַווקעט די נאַנאַנען
און אייפערדיק געקנאַלט דער פּוּליעמיאַט.

איך האָב אין זיך דערפילט דעם אויפגעברויזטן אומרו,
דערזען דעם העלן צייכן פון דער נייער צייט —
און ס'האַט דער גאַט-זוכער פון וועגן טונקל-קרומע
זיך אָפּגעקערט צום וועג פון אויפגעבליצטער ווייט.

איך האָב דריי הייסע יאַר געקעמפט אין רויסע רייען :
געווען אַ שלאַכטפעלד איז אַיעדער פּלוּט און ראַג .
נאָר איבער מאַרק און גאַס, צעאַקערט אין טראַנשייען,
געלויכטן האָט דער אויפקום פון אַ נייעם טאַג.

און פריידיק איז געווען אין ווינטיקע פאַרנאַכטן
מיט יונגן העלדישע אָף ברענענדיקע פּערד
צעיאַגן וועלפיש זיך אין פּלאַמענדיקע שלאַכטן
אָף סטעפּעס ווינטערדיקע, אָף פאַרשנייטער ערד .

אָהינטער אונז האָט נאָכט געצונדן בריקן.
פאַראַזיס געפירט דעם מאַרגנס רויטער קנויל :
ס'האַט פּולווער אונזערן געשמעקט ד ע נ י ק י ן
און ס'האַט פאַרוזכט פ ע ל י ו ר אַ אונזער קויל.

דער קאַמף איז היים געווען, נאָר הייסער נאָך די שנאה.
ס'האַט האַרץ צו האַרץ געברענט, ווי פייערדיקער מאַן.
און ס'האַט געזיגט אין שלאַכט מיט „ווייסע“ און מיט „גרינע“
דער ס ע ר פ - און - ה א מ ע ר אָף דער רויטער פּאַן.

כ'האַב איבער שטעטלאַך חרוב'ע געוואַנדערט.
וואו ס'איז אַמאַל געווען מיין קינדער-וויג.
מיט יונגן פּלאַמיקע געטריבן באַנדעס,
מיט זיידעס שרעקיקע געפירט אַ קריג.

ס'האַט דאָן דער חורבן שוין געפּלאַקערט אָף אוקראַינע.
דער וויסער אומקום פון מיין אייגן לאַנד.
די שטומע זעל איז פול געווען מיט פיינען.
פון שונאים בלוט איז מיר געווען די האַנט.

(...זאל איך דערמאָנען דאָ מיין ווייטע כלה-שוועסטער,
דעם האַרבסט פון ניינצן-אַכצן — אונזער לעצטן האַרבסט,
ווען כ'האַב געזוכט אין וואַן פון ברויזיקן אַרקעסטער
פאַרטויבן ס'אויפגעשמורעמטע און שטאַלצע האַרץ?)

איך ווייס, דו וועסט מיר קיינמאַל נישט פאַרגעבן
מיין שווערע זינד — און ביזן לעצטן שוועל
וועל איך מיך אומטראַגן דאָס גאַנצע לעבן
מיט קינ'ס צייכן אָף מיין מידער זעל.

נאָר דו, וואָס האָסט באַזיגט דעם זינדיקן נסיון,
דערשטיקט די שווערע לוסט אין פרוש'ס לייב, —
וואו זאָלסט נישט זיין אַצינד—געבענמשט זיי צווישן פרויען,
מיין ערשטע כלה און מיין אייביק ווייב!

איך האָב אַ ציל געזוכט, אַ טיפן זין אין תוהו,
ס'האָט העלער שיין פאַרבלענדט מיך און פאַרפלייצט,
געוואָלט דורך שטרייט דערגיין צום אויפגעפראַלטן טויער,
דורך פיין געלייטערטער דערנענטערן דעם קץ.

נאָר בלוט איז בלוט פון ברודער, צי פון שונא —
און בלוט איז קלעפעדיק און לעבעדיק און רויט, —
איז מיר אַף טויט דערעסן לייבער ברוינע
צעלעכערן מיט קוילן, ווי מיט שרויט.

דעם נייעם מענטש דעהויבן און דערלייזן
האָב איך גע'חלומט, — איך — דער נייער איד,
נאָר נישט דורך קריג צעהוליעמן און ביזן
און נישט דורך שונא'ס בלוט, וואָס פלעקט דאָס האַרץ און
ברייט

אַף העלע באַרגשפיצן, אַף שווינדלדיקע הייכן
האָט מיך פאַרבלענדט דאָס ליכט פון אויפגעבליצטער וואָר,
נאָר ס'האָט געביינקט דאָס האַרץ נאָך יענעם שמילן צייכן,
וואָס האָט זיך אָנגעצונדן אַף מיין אַכטן יאָר.

ס'האָט אויפגעוואַכט אין מיר דער גאַט-זוכער און פרוש
באהערשט די לוסט צו וואַנדערן פון לאַנד צו לאַנד,
און ס'האָט מיך אויסגעריסן, ווי אַ קרומען וואַרצל,
פון ערד פון אייגענער אַ הפקרדיקע האַנט.

איך האָב מיך אויפגעלייזט פון קאַמף פון שווערן
מיט אָפגעברוימער פרייד און אויסגעוועפּטער שרעק,
און ס'האַט געצייכנט שוין צו וויסע, וויימע שמערן
דער הויקערדיקער ווייזער פון מיין נייעם וועג .

און ס'האַט דער נייער וועג געצייכנט נייע ברעגן
אַפ'סניי געלאַקט די בלענדדיקע ווייט.
אַ קרומע קרייצונגען פון אומבאַקאַנטע וועגן.
אַף אייער גרויען פערד מיין שטומער אומעט רייט !

און דאַרט, וואו גרויסער בראַך האָט איינגעמידטע אַקסלען
מיט פיין און שרעק צעהויקערט און באַשווערט. —
האַט זרע-גאַב פון פּרילינגדיקע שלאַקסן
אַפ'סניי באַפרוכפערט רויע כלה-ערד.

און אויפגעגאַנגען איז דאָס נייע יערן,
ווי טייג ווי הייוויקער אין מילכיקן קאַיאָר. —
און ערד האָט טראַכט צעעפנט צו געבערן
דער וועלט אַ נייעם אויסגעלייזטן בכור.

4. וואַנדער-יאָרן

ס'האַט אויפגעהויבן מיך די לוסט פון ווייטן וואַנדער
און צווישן ים און הימל אָפגעווישט מיין שפור,
און שיפן ענגלישע אין לאַנד פון אַלעאנדער
געטראַגן האָבן מיך צום בלויען סינגאַפור.

פון דאַרט קיין גריכנלאַנד געצויגן האָבן מאַסטן,
צום אינזל קאַרפו און צום אינזל קריט —
און ס'האַט געבלענדט דאָס לאַנד פון פאַרביקע קאַנטראַסטן.
דאָס היימלאַנד פון סאַקראַט און אייריפיד.

פון לאַנד צו לאַנד מיט עלנבוניגנס דאַרע
האַט מיך געשליידערט שמוס מיין וויסער נע-ונד.
געבראַטן אין די זאַמדן פון סאַהאַרע
און אַפגעפרישט מיט ווינטן פון באַגדאַד.

מיין קרומער קרייצ-וועג איז געווען פאַרשידן —
פון לינקס אָף רעכטס און ווידער רעכטס אָף לינקס:
געצויגן הויך מיין הוט פאַר פּרעה'ס פּיראַמידן.
מיין נאַמען אויסגעקריצט אָף שטיין פון ספינקס.

איך האָב באַזוכט יהודה און די „שטאַט פון שלום“.
געטראָטן האָט מיין פוס אָף מאַקאַביער-ערד.
און ס'האַט די ווירקלאַכקייט דעם ערשטן יוגנט-חלום
פון האַרץ פון גלויביקן פאַרשניטן און פאַרצערט.

צעאָקערט ווינגערטנער, געפלאַנצט פּרדסים,
די ערד די זאַמדיקע געגראַכן אין דער טיף.
געקושט די שטיינער מאַכיקע פון אַלטן כּוּתל,
די בתּולות יונגע, קאַכיקע פון תּל-אביב.

כ'האַב איינגעזאַפט אין זיך דעם ריח פון נאַרגילעס
און שמילן שלאַנגלאַנד פון ראָזן טאַפּילעט, (*)
און ס'האַבן ווייך געמאַכט מיין האַרץ די זיסע תּפּילות
פון ווייסן מועדזין אָף ווייסן מינאַרעט.

ווען ס'האַבן נאַכטיקע פאַרצווייפּלטע סירענעס
געוועקט דעם ים אין פּחד פאַר אַ פעלזונריף,
האַב איך געשמילט מיין לוסט מיט אַ קאַלירטער ווענוס
אין טונקעלן אונטערדעק פון הוידנדיקער שיף.

(*) טאַפּילעט — אַ טייל פון מאַראַקאַ, אַפּריקאַ.

נאך הייסע שמורעמעכט און שווערע לוסט צו שקלאפניס.
נאך מעג פון לויטער ים און לויטער הימלאנד
האָב איך דערגרייכט אייראָפּע'ס טומלדיקע האַפּנס,
די אלטע ברעגן פון דעם אַונטלאַנד.

דערזען דעם לעצטן שמראַל פון אויסגעצערטע זונען
אַף אירע פּלויטן און ברוקירטן שטיין,
דערהערט דעם ריזנלויף פון סקיטן און פון הונען,
וואָס שמעטערן איר אַלטן רוקנביין.

איך האָב באַטראַטן רוים, ווענעדיג און נעאַפּאָל,
געקלעמערט איבער בערג פון הויקערדיקער שוויין,
און איבער ליינג-און-ברייט — אַ שמאַפל נאָך אַ שמאַפל,
געטראַגן שמוס מיין אויסדערווילטן קרייץ.

ווען ס'האַט געבראַטן מיך די זון פון הייסן דרום,
געברייט דער צפון-ווינט און שוימיקער גראַניט, —
האָב איך געוואַרפן זיך מיט אויפגעבליצטע אַרעמס
אין בלויען אַפּגרונט פון מיין זוניק ליד.

געווען אין יעדן לאַנד זיך צוגעקוקט צו אַלעס:
געזען דעם גרויסן חורבן פון דעם פעלקער-קריג,
געפילט די שמועס פיין פון מומערס און פון כלות,
וואָס האָבן שווער באַצאַלט פאַר זייער היימלאַנדס זיג.

ווער קען פאַרהיילן זיי די בראַנדיק טיפע ריסן,
דעם אומקום פון געליבטע און פון זין?
אומזיסט פאַרטעמפט איר, זיגער, דעם געוויסן
אין קאַבאַרעס פון לאַנדאָן און בערלין!

ניין, ס'וועט נישט אויסקויפן די מיליאנען קערפערס,
וואס פוילן אין דער ערד און רופן צו רעוואלוציע:
נישט גאר דער דימענטשטויב פון גלאנציקן אנטווערפן,
נישט פראנקרייכס רייכטימער, נישט ענגלאנד'ס אפיר-גאלד!

ווער האט אייראפע'ס צאפאלענדיקן חולה-נופל
געצוימט און צוגעפירט מיט וואקלדיקן גאנג,
מיט טריט מיט האסטיקע, פארשיכורט און פארצווייפלט,
צום לעצטן ראנד פון זומפיקן געזאנק?

וועט זי זיך אפשטעלן מיט קאפ און זעל געבויגן
ביים שוועל פון אומקום, ביי דעם לעצטן ראנד
און אנשפיצן די אויסגעקוקטע אויגן
צום העלן ניי-געבורט פון ראטן-לאנד?

וועט זי זיך אומקוקן, וועט זי דערהערן
דעם רוימן אויסגעשריי פון ניי-געבוירן קינד, —
צי זי וועט איינזינקן אין נאכטיקע כימערן,
פארכלינגען זיך אין דיין-פערווערזע זינד?

אין ספאזמען-ווייטיקן געקארטשעטע אייראפע, —
פארכלינגעטע אין הפקרדיקן וואן, —
מיין ווייטער וועג מיט שפרונג פון אנטילאפע
אריבער שוימנדיקן מויל פון אקעאן.

איך האב געלאזט אייראפע'ס הענט אליין זיך געגלען
אף מויזנטער גאלגאטעס נאכאנאנד
און פריידיק אנגעשפיצט די וואגלדיקע זעגלען
צום וויימן האריזאנט פון אומבאקאנטן לאנד.

געצאנקערט האט מיין זעל אין שווערן שטומען וואנדל.
 געלייטערט און געגרייט פאר נייע פרייד און זארג.
 אין קעסלגרוב פון טומלדיקן האנדל.
 אין בבלידיקן אידנלאנד ניו יארק.

און ס'האבן מיך פארפלייצט די ליניעס און וואונקען
 פון דעם כאאטישן ניו יארקישן ווילקיר.
 וואס זיינען פורעמדיק און שטאליק אויסגעזונגען
 פון אלף לעיעלעס — און שפעטער אויך פון מיר.

געפאלן זיינען טעג פארנעפלטע און שווערע
 אף מיין צעטומלטן און יונגן קאפ.
 און ס'האבן אויסגעטאנצט ניו יארקישע כימערן
 אף מיין צעכראסטעט הארץ א טיווילישן גאלאפ.

און אפט: אין פעלזנשפאלט פון שוימיקן מאנהעטן.
 אף גאסן-נארעס — צווישן בריק און בריק —
 האט מיר געחלומט זיך. אז ס'צינדן שוין ראקעטן
 די ליינג-און-ברייט פון נייעס מאטעריק.

אף אלע עוועניוס, אף אלע פאליסאדן.
 אין קלעס פון ראשיקער און טורעמדיקער שטאט:
 אף יעדן סקווער — געבויטע באריקאדן.
 אף יעדן דאך — א שווערער פולעמיאט.

און אז די שעה וועט שלאגן — און ס'וועט זיין דער ווילן
 פון דעם. וואס סאבווייס גראבט און הימלקראצערס
 בוים. —

אי, וועט זיך דא א חתונה צעשפילן.
 אי, וועט א פלייץ טאן דא אביסל רוים!...

איך האב מיך צוגעוואוינט אז ס'זאל מיר גארנישט פעלן,
געזוכט צו פטר'ן די הונגעריקע מעג.
און ס'האבן מיר געשמילט דעם הונגער און דעם עלנט
די רייכע פאליצעס פון שמאט-ביבליאטעק.

געמאגט אין דער קאפע, גענעכטיקט אפט אין סאבוויי,
פון ברויט און נאכמלעגער געחלומט אויפן וואך.
און פיינלאך איז געווען דער שטומער וויי און אפוויי
פון נישט-פארגעסענע, פארפאלגנדיקע יאר.

און שווער איז מיר געווען אין נאכטיקע קאפיען,
א נישט-דערשלאפענער — מיט אברים שווער ווי בליי, —
ארום די קארטן-טישן גלאט אזוי זיך דרייען
אין רויך, אין שטיקעניש און מעמפער זידלעריי.

מיט עקלדיקע רייד, מיט שמייכלען גאליק-זיסע,
מיט אויגן גיריקע — וואולגאר און פוסט —
ניט איינמאל האבן זונות און אקטריסעס
געוועקט אין מיר די איינגעצוימטע לוסט.

דערנאך געקומען איז דער יאך פון שווערער פראצע,
די שטומע זארגן פארן שטיקל ברויט, —
געווייטיקט אין דער שמיל, געקרומט זיך מיט פאיאצן,
און ס'האט געלייטערט מיך די ארבעט און די גויט.

אין מעג פון שטומער פייך און אויפגעברויזטן לעסטער,
ווען ס'האט געטאנצט דאס הארץ דעם לעצטן שוין אקארד,
האט אויפגעבליצט פאר מיר פון ארטשאַרד און פון העסטער,*
פאָעטן אידישע, דער שיין פון אייער וואַרט.

(* אַרטשאַרד סטריט און העסטער סטריט — די צוויי טיפיש-אידישע
גאַסן פון ניו יאָרקער איסט-סייד.)

און ס'האט דאס נייע ליכט צעבראכן אלע צוימען —
און מיטאמאל איז מיר געווארן קלאר :
דער זניקער באטייט פון מיינע ערשטע טרוימען.
דער העלער צייכן פון מיין א כ מ ן יאר.

און ס'האבן אויפגעוואכט די יחוס'דיקע דורות.
וואס ווארמן שמוס דורך מיר דערלייזן זיך פון טויט.
געשמרעקט אין דארע הענט פארלאשענע מנורות —
און ס'האט געמאנט דער שטאם : — „צינד העלער אונזער
— קנויט!“ —

נאר פרעמד זיינען געווען די מדות און מנהגים
פון אייער לעבן דא — פון בראנקס ביז איסט בראדוויי.
האב איך מיך צוגעהערט צו אייער פרייד-און-קלאנג
ביים גלעזל מיי אין רושיקן קאפיי.

מיט דיכטער פלאמיקע ביים קלאנג פון לעפל-גאפל
געאמפערט זיך מיט ווייטיק און מיט גאל :
ביי טישן קויטיקע פון היימישער „איראפא“ ,
אין האוועדיקער פוסטקייט פון „ראיאל“.

איך האב געלערנט זיך ביים קלענסמן און ביים גרעסמן :
געווען איז וואך מיין הארץ. מיין אויג און אויער וואך.
כ'האב איינגעזאפט אין זיך די פארבן און די זשעססן.
דעם טעם און ריח פון דער נייער שפראך.

געחלומט מיט דער צייט צו ווערן דא א תושב
און צווישן אייך פארווארצלען מיין געצעלט :
געלערנט מייסערשטפט ביים פעלזיקן יהואש.
געשארפט מיין ליד אן שארפן ראזנפעלד.

איך האב געזוכט מיין שטומע פיין דערלייזן.
זיך לייטערן אין ברען פון ליעסינ'ס מדבר-סנה,
צום פליגלדיקן ווארט פון אייביק יונגן רייזען
זיך צוגעהערט ביים טישל אין קאפע.

כ'האב אנגענומען שמיל מיט ליבע און מיט גלויבן
דורך שנאה פיינלאכער, וואס שליינגלט זיך און גליט,
דעם צארטן צער פון ריטערלאכן מאני-לייב'ן,
דעם ווילדן וויינריב פון זיין גאלדיק ליד.

דערפילט די איינזאמקייט פון האלניק'ס קלוגן קומער,
די לויטערקייט פון זישע לאנדוויס פערז,
די שווערע זוניקייט פון אייזלאנד'ס יונגן זומער,
און ציליע דראפקינ'ס ליד — געצערטלט אין פערווערן.

איך האב געצוימט דאס הארץ און דעם געדאנק געהאמערט.
אליין געווען דער רייטער און אליין דער שמיד.
און ס'האבן גאלאפירט אין וואן פון מיינע גראמען
די אימפעדיקע פערד פון מיין צעכראסטעם ליד.

געווירט אין מיר דער פערז האט בריוונדיק און הייוויק,
גערופן זיך צום ניי-אנטדעקטן קוואל.
דערקאנט מיין פארגינגער אין פרוש'דיקן ליייוויק
אין ליד פון „גולם“, אין געזאנג פון „שטאל“.

דערפילט אין האלפערן דעם אומרו פון א צערנער,
וואס האט מיט לייב-געכרום זיך דונערדיק צעשאלט,
און ס'האט מיין הארץ געבלוטקט אף די פליטער-דערנער
פון משה נאדיר'ס ווילדן „ווערטער-וואלד“.

אין „וועלדער פוילישע“ דעם גלאַנץ פון ווייטע דורות
האַט אַפּאַטאַשו אויפגעלעכט פון שטויב און גרוי.
און ס'האַט אויף מיר געווייט מיט דופט פון ברייטע פריירעס
פון יעדן וואָרט ביים פשוט'ן ראַבאָי.

די שאַרפע האַרבקייט פון מנחמ'ס „זאוועל רימער“,
דאָס עפישע געזאַנג פון י. י. שוואַרץ
פאַרוונקן האָבן מיך אין העלן שימער
און אַפּגעפרישט דעם טרויער פון מיין האַרץ.

כ'האַב אויג אָף אויג נישט איינמאַל זיך געטראָפּן
מיט גלאַטשטיינ'ס פּראַסטיקן און ראַפינירטן סם.
און ס'האַבן העל געבלאַנקט די שאַרפע סערפּן-סטראָפּן
פון לעיעלעס'עס אויסגעשניצטן גראַם.

איך האָב מיט סעקלער'ן דורך וועגן פון מרידה
געזוכט דעם ליכטיקן „דעם וועג צו גאָט“,
און ס'האַט מיר שטיל אַנטפלעקט דער פרומער לוי פּרידמאַן
פון „וועג צו זיך“ דעם לאַנג-געזוכטן סוד .

איך האָב פאַרנומען: לאַפינ'ס שווערן טרויער,
די פשוטקייט פון אויערבאַך'ס געזאַנג,
און אַלקוויט'ס אויסדויער און ניסנזאַנ'ס באַדויער
און לודוויג'ס ליכטיק ליד פון אונטערגאַנג.

שײן קורצ'ס פּלאַקאַט, און ביאַלאַסטאַצק'ס אומעט,
דאָס ליד פון נחום יוד און דאָס געזאַנג פון שווייד,
און לוצק'ס „טויטע וועלט“, און מינקאַוו'ס טערפּקע אומרו,
און וויינפער'ס רויע, קוועלנדיקע פּרייד.

איין און זיבעציק

איך האָב אייך אַלעמען געמאַסטן און געוואויגן.
מיט שאַרפֿן אויג געשפּיזלט אייער טיף —
און ס'האַט מיין נעץ געפּאַנגען פּערלדיקע רויגן
אין ווייכן ווערטערמאַך פֿון אייער פּעלזנריף.

איר אַלע האָט פּאַר מיר, — ((דערמאַנטע, נישט-דערמאַנטע!))
פּאַעטן-אויפבויער און מייסטער פֿון דער שפּראַך, —
מיט ווערטער שפּיזיקע צעלעכערט האַריוואַנטן,
מיט לידער שטאַליקע צעאַקערט אונזער פּלאַך.

און פֿון פּאַרזייטן פעלד, ווי גאַלדיק-רייפּע זאַנגען,
האַט אויפגעשפּראַצט אין מיר — דעם נייעם איד —
די העלע זוניקייט פֿון אייערע געזאַנגען,
די לויטערקייט פֿון אייער פּשוט ליד.

ס'האַט שטומע זעל געפּלאַקערט אַפֿן שייטער,
ווי צווייגן טרוקענע פֿון אויסגעהאַקטן בוים,
און ס'האַט מיין זינדיק האַרץ גערייניקט און געלייטערט
די טערפּקע ליבע צו דער נייער היים.

איך האָב דערזען אַ לאַנד פֿון שווערער, שטומער פּראַצע
פֿון מי געהייליקטער אין געפּלדיקער וואַך,
וואו ציינער שאַרפט די נויט אַף פּרעכטיקע פּאַלאַצן,
אין ווילדע אַרגיעס פֿון אַוונט ביז קאַיאַר.

איך האָב דערזען אַ לאַנד — אַ בופּלאַקס אַ ווילדער,
שפּאַנט צווישן ימ'ען צוויי מיט פּעסטע ריזן-טריט
און שלעפּט אַף ברייטן קאַרק מיט אומרו און געפּילדער
דעם דייטש און האַלענדער, דעם נעגער און דעם איד.

אמעריקע! בהמה-לאַנד, ווי פעטע קרייטער,
האַסט פעלקער איינגעשלונגען אין דיין אינגעווייד.
און ס'האַבן אָנגעשוואַלן דייע שווערע אייטער
פון פעטער פאַשע און פון פרעמדער נויט.

האַסט אַלץ פאַרדייט, איצט שטייסטו, מעלה-גרה'סט,
און ס'גרעכצט ארויס פון דיר די רחבות'דיקע זעט:
פון דייע פעטע, אייטערדיקע פריירעם,
פון דייע רייכע, טומלדיקע שמעט.

נאַר ס'זויעט פון דיר מיט קעלט פון קאַטאַקאַמבעס,
מיט טויטער פוסטקייט, ווי מיט שווערן בליי, —
אין ווייטן ראַטן-לאַנד אַ נייער האַט קאַלאַמבוס
פאַר אונז אַנטדעקט אַמעריקע אַפ'סניי.

און ס'האַט אויך דיך דערגרייכט די רויטע בשורה,
פאַרפלייצט מיט העל-געשריי דער שטורעם-גלאַק,
און טרייסלט דעם יסוד פון וואַלוואַירט-טורעם —
פון טיפּסטן ווינקלשטיין און ביזן העכסטן שמאַק.

הער: ווי עס וויגן זיך אין שאַכטעס און פאַבריקן,
ווי שטורעם-גלעקער — האַרעפאַשנע הענט,
אַריבער דייע מויערן און בריקן,
אַריבער דייע טענעמענטס און ווענט.

און זע: אַ נייער טאַג פון כוואַליעדיקן יום-טוב
מיט העלער פרייד אַף דייע פריירעם יערט,
מיט לידער זניקע, וואָס מעלקן האַריזאָנטן,
מיט לידער שמאַליקע, וואָס אַקערן די ערד!

נאך אייך, פאָעטן אידישע, פאַר'סמ'ט דער ביטול,
וואָס האָט אין אייער האַרץ צעשפּראַצט זיך און צעבליט:
פאַראַנען דיכטער דאָ. פאַראַנען גוטע לידער,
נאָר ס'איז נישט אַ דאָס ברענענדיקע ליד.

איר יאָשט: — „אומעטום פאַרפּאָלגט דערזעלבער שקר,
דער אייביקער געשפּענסט פון אונזער בראַך,
די פּוסטע האַוועניש פון פעדלערישן הויקער,
די שווערע לאַסט פון קרעמערישן יאָך!“

איר זאָגט: — „אומזיסט דער רוף, אומזיסט דאָס פּויזן ווייטער,
אַז סיי-ווי-סיי איז אונז באַשערט צו זיין:
נישט מער, ווי ס'קאַלטע אַש פון אויסגעברענטן שייטער,
נישט מער, ווי שאַטנס פון אַ פּרעמדן שייץ!“

איר וויינט: — „אַף העלן קרייץ פון נאַכטיקע בראַדווייען,
אַף ליינג-און-ברייט פון לאַנד — פון ים צו ים —
אַף אַלע שייטערהויפּנס, און אויטאָ-דאָ-פעיען
געקרייציקט היינגט דאָס רעשט פון אונזער שטאַם!“

ס'איז אייער לעבן דאָ דורך וואַכן און דורך יום-טוב
מיט אומעט אַנגעזאַפט און אַנגעזעט מיט וויי,
דער הימל נידעריק און נאָנט די האַריזאָנטן,
דער שטח קליין — פון בראַנקס ביז איסט-בראָדוויי.

אַף אייך די שולד! אין בלענד פון אַלטע צייטן,
וואָס לאַקט און נעפּלט אייער האַרץ און בליק,
האַט איר פאַרזען דאָס לאַנד פון נייע שטרייטן,
פון נייעס אויפברוי און פון נייעס זיג.

ס'איז רייף די שעה, וואָס יערט דורך פּיין און ווייען
און זעטיקט אָן מיט ברויז די נייע ערד:
פּאָעטן אידישע — אַרויס פון די קאַפּיען
אַף גאַסן רושיקע, אַף עוועניוס און סקווער!

דאָס לאַנד איז גרויס און ברייט — פאַראַן זיך וואו אַ קער טאָן,
פאַראַנען וואו צעלאָזן זיך די הענט.
וואָס זאַמט איר נאָך? — אַרויס אַנטקעגן דעם באַשערטן,
דעם נייעם טאַג, פון אייגענע פיר ווענט!

גענוג צו שערן וואָל פון אויסגעקלערטע לעמער
מיט טעמפן ווערטער-שווערד פון אומקום און פון טויט.
זעט: ס'שפּראַצט שוין אַף קאַיאַר — פּילט אָן מיט די ליים
די עמער,
מיט לידער-ציגל, לידער-שמאַל — און בוים!

פאַר אונז די פּיין און פּרייד, וואָס לייטערט העל און גאַלדיק,
זאַנט: קען אַ שענערער אונז גורל זיין באַשערט,
ווי זיין די אַנזאַגערס, די ליכטיקע העראַלדן
פון העלן אויפברויז אַף דער נייער ערד!

צוריקער

כ'האַב זיבן יאָר מיין האַרץ געלערנט ליבן
דאָס נייע לאַנד, וואָס איז מיר איצט באַשערט, —
נאָר פרעמד און קאַלט און טויט איז האַרץ געבליבן
צום היגן הימל און צו היגער ערד.

כ'האַב נישט געקענט אין פרעמדן לאַנד דערשטיקן
די הייסע ביינקשאַפט נאָך מיין ווייטער היים —
ס'האַט האַרץ געביינקט נאָך וואַרצלען און יניקה,
ווי ס'ביינקט אָן אַפּגעהאַקטע צווייג נאָך בוים.

פינף און זיבעציק

און אומעטום : דורך שטורעם און דורך רעגן
ביים נאמענדאם, ביי פרעה'ס פיראמיד,
פון לאנד צו לאנד, אף אלע פרעמדע וועגן
האט איין באגער, ווי הייסער מאן, געבליט.

נאר איין באגער : אז וואו דעם טויט, דעם שווערן
באגעגענען זאל מיר נישט זיין באשערט,
זאל קיינמאל נישט מיין ליד פארקלונגען ווערן
אף גאסן שטוינערנע פון פרעמדער ערד.

א, היימלאנד מיינס, פאר אלע דייע ברעכן
פאר פיין און שרעק, וואס האבן דיך פארלענדט,
נעם צו פון זון זיין דיכטערישע ברכה,
זיין ווארים הארץ אין בענטשנדיקע הענט.

דורך ים און ווינט אף זעגלדיקע טרוימען,
דורך נעפל-ווענט, דורך טריבע נעכט-און-טעג,
א, בלויע סטעפעס פון מיין ווייטן היימלאנד,
מיין הארץ, מיין אויסגעווארצלטם, זוכט צו איך א וועג!

אהין, וואו גרויסער בראך האט איינגעמידמע אקסלען
מיט פיין און שרעק צעהויקערט און באשווערט,
און זרע-גאב פון פריילינגדיקע שלאקסן
אפ'סניי באפרוכפערט רויע כלה-ערד.

וואו אויפגעגאנגען איז דאס נייע יערן,
ווי מייג, ווי הייוויקער, אין מילכיגן קאיארא, —
און ערד האט טראכט צעעפנט צו געבערן
דער וועלט א נייעם אויסגעלייזטן בכור.
ניו-יארק, 1925—1927

1917

מאגזין-סיפורים

פ ר ע ל ו ד *)

1. ש ו ו א ר ז - ח נ א

טילי-טילי — קלינגען גלעקער,
שפרייטן שנאה, גרויל און שקר
רונד-און-רונד-ארום.

מענטשן קניען. זינגען כאָרן.
וועמען טראַגט מען אין אַן אַרון
צו דער לעצטער רו?

פרעפלען תפלות בלינדע סטארצעס.
שילמן ווילד מכשפות שוואַרצע,
שימן רייד, ווי שרויט:

— „פון אַ האַנט אַ פּרעמדער, בייזער
אונזער הייליקער דערלייזער
איז געפאלן מױט!“ —

וואַקסט און שטאַרקט זיך די יללה.
וועמען מאַכט מען דאָ אַ מלאַ
מיט אַנטבלויזטע קעפּ?

וועמעס אַש האַט מען צעשאַטן,
וועמעס קבר ווילד צעטראַטן
אין דעם רייכן סקלעפּ?

קלאַגן שוואַרצע מכשפות,
פרעפלען פּאַפּעס: — „וויוו אַ מופּת,
נאַט באַוויוו אַ נס —

(* דאָס איז בלויז דער אַרױנפיר צו אַ גרעסערער פּאַעמע, וואָס וועט
אַפּשפּיגלען די גרויסע וועלט־געשעעניש פון דעם יאָר 1917. S. 5.

ס'זאל פארטרייבן דעם ניט-גוטן
אונזער פאטערל ראספוטין,
אונזער גרויסער מת!" —

שפאנען הויקערס, שפאנען טרעגער
שלעפן שווער אן אלטן פגל,
וואַיען ווי די הינט.

קלאַנג סטארצעס, כליפען פרומע:
— „ס'איז דער לעצטער טאג געקומען,
ס'גייט דער יום-הדין!" —

שוועכט דער מת אָף אלע ראַנגן,
טאַנצט און פראַוועט שוואַרצע חנא
איבער גאָר דער שטאַט.

טאַנצט די שטאַט אַ דאַנס מאַקאַבער,
מ'איז די אלטע וועלט מקבר.
— היט און שיץ אונז, גאַט!

— „היט דעם פאטערל, דעם קיסר,
מיט זיין חיל, מיט זיין גרויסן,
הייליקער סינקליט!"

— „היט די פרומע, שיץ די קירכעס
פון דעם פינצטערן אַנטיכריסט,
גאַט, דעם קיסר היט!" —

אנמקענן דער דומע, באס טאוורישן שלאס
האט עס פשוט זיך אנגעהויבן.
ס'האט שניידיק געברענט דער פעווראלער פראסט
און געפלאקערט די שקיעה אף שויבן.

זיינען ווייבער און קינדער פון הונגער און נויט
געקומען אין גרויע לאמעס :
— „גיט אינז שלום און פרייהייט און קליידער און ברויט
און אונזערע מאנען און מאמעס!“ —

און העל האט געפלאקערט דער הייליקער גרויל
אף די געלע און מאמע געזיכטער.
ווען פרעמד האט צעהילכט זיך די ערשמע קויל
איבער קעפ אזוי פראסטיק און ניכטער.

האבן פרויען צעעפנט די מאגערע בריסט.
געוויזן די נאקעמע גלידער :
— „נאט, נעמט אונזער לעבן!
וואס זאמט איר? — שיסט!
סאלדאטן... חברים... ברידער...!“ —

און שנעל איז געוואקסן און העל זיך צעווינגט
די אומרו אף גרויע בולווארן :
— „טויט צו די פירער פון שענדלאכן קריג!
טויט צו די בלוטיקע צארן!“ —

און ס'האבן זיך אומאס געפאנצערט אין שמאל,
געראטשקעוועט, ווי משערעפאכעס,
געקראכן דער קלעפיקער פחד.
און ס'האט איבער הערצער און שמאט זיך געראלט.

האָט אויפּשטאַנד זיך ברויזיק צעקאַכט און צעברענט.
געשמידט זיך אין הייסע אַטריאַדן.
און ראַשיק געבויט האָבן פּלאַטיקע הענט
אַף סקווער און אַף ראַג — באַריקאַדן.

ס'האָט קיינער נאָך דאַן נישט אַף זיכער געוואוסט,
וואָס וועט דאָ דער מאַרגן געבוירן.
געשפּירט האָבן הערצער, אַז מ'האָט נישט אומזיסט
אַזוי פּיל קרבנות פאַרלוירן.

פון דעכער אַף קעפּ האָט געזייט פּולעמיאַט
דעם בליי פון די קוילישע שנורן —
ביז ס'האָט זיך דערהערט איבער פּראַסטיקער שטאַט
די העלע, די ליכטיקע כּשורה:

— „געפּאַלן דער שונא, געפּאַלן דער טראַן.
געבראַכן די אייזיקע קריהעס!“ —
און ס'האָט זיך צעפּלאַקערט די בלוטיקע פּאַן,
ווי שויבן — פון פּראַסטיקע שקיעה'ס.

ווען דריטער קאַיאר האָט אַף גאַסן צעשפּרייט
די זון ווי אַ גאַלדענעם פעכער,
זיינען קערפּערס פון זעלנער געהאַנגען טויט,
ווי אייזיקע פּראַנזן — פון דעכער.

און מאַרט האָט צעשמעלצט זיך, צעיערט און צעקוועלט
מיט גליאַיקער זון און מיט פּרילינג, —
און ס'האָט אַפּן בראַכשטול די שוואַנגערע וועלט
געבוירן אַ קנופיקן צווילינג.

און ס'האָבן זיך טרונעס געוויגט אין דער ווייט
איבער קעפּ, איבער כּוואַליקע, מידע...
— „איר זייט ווי קרבנות, געפּאַלן אין שמדיים
אויס ליבע צו אייערע כּרידער!“ —

דער שקיעה'ס בלוט אין רינשמאקן פון אונט.
ווי פון א הרוג'ס גארגל פלייצט און קוועלט.
ס'ווערט יעדער מענטש אונז פרעמד, ס'ווערט יעדער מענטש
אונז נאענט.
ווען ס'גוס'ט פלאמעדיק א קראנקע וועלט.

די קראנקע וועלט, ווי א צעפרייכטער בלאטער,
האט אויפגעפלאצט אין אייטערדיקער רוים —
און ס'האט א פייערדיקער אייזן אויסגעבראטן
דאס רויע ווילדפלייש און דעם פוילן קויט.

און ווי פון אונטערדעק, בשעת א קאמאסטראפע,
ווען ס'שטויסט זין אן די שיף אן בארג פון אייז, —
פון אלע וויסמע לעכער זיינען זיך צעלאפן
די גרויע שמשורעס און די פעטע מיין.

און ס'האבן אויסגעשמרעקט פארוואקסן-גרינע זומפן
צעיארעמע און אייטערדיקע הענט.
און ס'האט א גלאק, — שלאקריריק און פארדומפן, —
צעוויגט זיך אין דער נאכט:
— „געוואלד —
— סע ברענט!“ —

מיסטיקער:

אף וועמעס באראט און מיט וועמעס גנאד
צינדט זיך און שפינט זיך די זונענראד?
און ווער איז דער מושל און ווער איז דער קנעכט.
אז אלץ ווערט פארצערט אין געהיימען געפעכט?

גלח:

אין הימל איז גאט, אף דער ערד איז גאט —
און מיר זיינען ווערים אונטער זיין טראט!
טוט, זינדיקע, תשובה און קניט אין געבעט —
וועט גאט אייך פארגעבן, ווייל ס'איז גאך גיט שפעט!

פריץ:

די ערד, די געבענטשמע מיט שאף און מיט רינד
געהערן מוז מיר און מיין הויזגעזינד.
און דעם פויער, דעם כאט, איז פון אייביק באשערט
צו גראבן אין שווייס מיטן אקער די ערד.

פויער:

גענוג אונזער בלוט צו צאפן
און שמאפן די בייכער ביי אייך.
לאמיר, ברידער, די ערד פארבאפן
און צעטיילן זי גלייך אף גלייך.
מיר האסן דעם פרעפל פון כארן,
דעם טעמפן געזאנג פון שווערד —
ס'וועט דער פויער אף אייביקע יארן
זיין דער איינציקער האר פון דער ערד.
לאמיר גורטן די לענדן, כאווער,
קעגן פריץ און גלח און גאט —
וועט די זון, ווי א גאלדענע פאווע,
אונז אלעמען שיינקן גנאד.

אומפארטיי אישער אינטעליגענט:
„זאגט זיך אפ פון דער וועלט, פון דער פוילער,
טרויסלט אפ איר שטויב פון די שיד“ —
נאר דער מענטש שטייט מיט הארץ און מיט ווילן,
געשמידט צו זיין אייגענעם „איד“.

ב ו ר ז ש ו י :

„מיר באדארפן קיין גאלדענעם גולם,
מיר פארהאסן דעם קיסר'ס פאלאץ...“
נאר באפרייען דעם ווילדן עולם, —
וועט ער אויסרייסן אלץ פון פלאץ!...

ב י ר ג ע ר :

אמת, ס'איז שוין דער פרעכטיקער ספעקטאקל:
רויטע פאנען און העלער עקסטאז.
...מ'האט אבער ביי מיין ווייב דעם פוטער פון קארעקול
אראפגעשלעפט נעכטן אין גאס...

פ ר א ס ט י ט ו ט ק ע :

ס'ארא טעג! ס'ארא העלע פענער!
ס'זאלט אלץ געווען פריילאך און גוט —
האט מען אוועקגעשיקט אלע מענער
אומזיסט צו פארגיסן בלוט!

צ י ו נ י ס ט :

נו, גוט, מ'האט אפגעשאפט דעם קיסר,
א דאנק דעם אויבערשטן! צופרידן, מהיכא-תיתא!
נאר צ'ריק גערעדט, — וואס איז דער אונטערשיד:
אזויגע, צי אנאנדערע ממשלה,
אז איד — בלייבט איד
און גלות — בלייבט אלץ גלות...

פינף און אכציק

מענשעוויק :

יא, אמת, פריינט, ס'איז ביטער אונזער דאליע,
איר זייט גערעכט — נאָר כאַפּט זיך נישט — פּאַוואָלן!
וואָרט צו אַ ווייל, וואָס האָט איר נישט קיין צייט?
איר קאָנט נאָך אויפרייצן די פרומע, איידלע לייט!

„קול אַ ק“ :

הערט נישט, בירגער, די היציקע שטאַמלער,
איבער אייגענע נוצן וואַכט.
דער דערוויילטער, דער גרינדונגס-פאַרוואַמלונג
די גאַנצע, די גאַרע מאַכט!

קערענסקי :

מיר האָבן זיך אַקאַרשט באַפרייט פון שקלאַפּן,
פאַרכאַפּט פון שאַצקאַמער דאָס ביסל גאַלד,
געשטירצט דעם צאר — און אַלץ אָן וואַפּן —
און ס'האַט געזיגט דער בלוטלאָזער רעוואָלט.

צומאַלעמערשטן מוזן מיר באַשאַפּן

אַן אַרדנונג מיט אַלע לייטן גלייך.

דערנאַכדעם... שפּעטער... וועט מען דאַרפן

אַ טראַכט מאַן וועגן „אַרעס-רייך“.

דערווייל נאָך רופּט צו אונז די שותפ'טע אייראָפּע,

מיר מוזן פירן ביזן סוף דעם קריג.

סאַלדאַטן-בירגער, מאַרש אין די אַקאַפּען —

— מלחמה ביזן לעצטן זיג!

פון אייזים — ביז קאווקאז,
פון ריגע — ביז כאבארטווסק,
אין סאקליע פון משערקעס,
אין ביידל פון קאלמיק —

אף ליינג און ברייט פון פראנט:
פון מזרח — ביזקל מעריב
האט אפגעהילכט דער רוף:
— „מיר ווילן מער קיין קריג!“

— „צו אלעמען!

צו אלעמען!

אן אויפרוף:

— חברים-זעלנער, אייגענע און פיינט.

קערט אפ, קערט אום
די ליידיקע ווינטאווקעס
און ברידערט זיך מיט שונא,
ווי מיט פריינט!“ —

— „גענוג זאל זיין,

איר, רייטער, און איר, גייער,

פארבלאנקעמע

אף יעדן שליאך און שמיין, —

עס ביינקט די ערד

נאך אקערער און זייער

און ס'איז שוין צייט

זיך אומקערן אהיים. —

— „מיר דארפן שלום

פאר די אר'מע שטיבער,

— מלחמה

פאר די רייכע ווענט!

פארשמעקט. פארשמעקט
„די שפיון אין די גריבער“
און שמרעקט דעם שונא
ברידערלאכע הענט! —

— „ס'איז נישט דער דיימש
מער אונזער ערגסטער שונא
און נישט די קויל
און אויך נישט דער שראפנעל —

ס'איז אונזער פיינט אצינד
די גאלד-געקרוינטע זונה:
די גאנצע קרעציקע
און עיפוש'דיקע וועלט! —

— „זאל זיין גענוג!
א סוף זאל זיין —
און האדיע!
גענוג צו פגרו'
פון הונגער, ווי א הונט.

העי נישט כדאי זיך ווערן,
וואס שיע בלאגראדיע!
דאס הארץ איז היים —
און פלאקערדיק דער בונט! —

— „גענוג מיט אונזער פלייש
צו קארמען שווארצע ראבן
און אנוואפן
מיט אונזער בלוט די ערד.

חברים טייערע,
ארויס פון טוכלע גראבנס,
אנאנדער פראנט
פון איצט איז אונז באשערט! —

— „פארען א קריג,
א שווערען צו פירן
אנטקעגן פיינט
אין אייגענע פיר ווענט.

דאס לאנד איז אויפגעברויזט :
פארען זיך וואו צעפירן
די שטארקע,
הארקע.
די אויפגעפלאממע הענט. —

— „עס ברענט דער רוף —
און הערצער ברענען הייסער :
ביים איד און רוס,
ביים מאטער און ביים פין.

פארטריבן האבן מיר
ראספוטין און דעם קיסר,
ס'איז צייט שוין קערענסקיין
אויך אפשיקן אהין.

— „די האנט איז טריי —
און אויסגעפרואווט אין וואפן.
די קראנקע וועלט
פארגייט אין שקיעה-רויט.

ש ט י י ט א ו י ף
א י ר א ל ע
ווער ווי שקלאפן
אין הונגער,
ע ל נ ט

— און אין נויט! —

ס'האָט שנאה געברענט און געזעטיקט דאָס האַרץ,
ווי קוילן געגליט האָבן בליקן.
ס'האָט אומרו געוואָיעט, ווי ווינטן אין האַרבסט,
אין דערפער, אין שמעט, אין פאַבריקן.

און ווילד האָט צעוויגט זיך די קרוין-שמאַט אין שרעק
מיט גאָר אירע האַפנס און טורעמס
און בריוויק געטומלט פון עק ביז עק,
ווי האַרבסטיקער וואַלד אין שטורעס.

און שווער האָט געאַטעמט פעטער'ס שמאַט,
פון צאַר-דאַרף — ביז פעטראָפּאָולאָווסק: (*)
— „שוין צייט זיי באַצאָלן פאַר בלוטיקן טראַט,
פאַר אַלע, פאַר אַוּנזערע עוולות!“ —

— „חברים, דערוואַכט פון געפענטעטן שלאָף,
שטייט אויף פון אַקאַפּישן שלאַכער:
מ'האָט אין מאַי אונז פאַרשפּראַכן צום קריג אַ סוף —
און איצט איז שוין שפּעטער אַקטיאָבֶר!

— „פעווראַל האָט מיט האַפנונג געגליט און געברענט,
געצונדן, ווי ליכט פאַר אַ תפילה.
נאָר ס'האָבן פאַרראַטן די בלוטיקע הענט
פון קערענסקי און פון קאַרנילאָוו. (**)

— „ערשט נעכטן האָט אַלע געקרוינטע מיין:
מאַיעסטעטן, באַראַנען, געוועזענע,
פאַריאַנט אין די לעכער, ווי קרעציקע מיין.
אַ האַנט מיט אַ שטאַלענעם בעזים, —

(*) צאַר-דאַרף און פעטראָפּאָולאָווסק — אַוויי טיילן פון דער שמאַט

פעטערבורג.

(**) גענעראַל קאַרנילאָוו האָט אין אויגוסט 1917 געוואַלט צוריק

אוינפירן אַ מאַבאַרכיע אין רוסלאַנד.

— „און היינט שמיט שוין ווידער דער גאנצער כאָר :
פון ראָדוואַנקאַ (* — ביז פראַטאַפּאַפּאַוו (**)
און טרוימט אין דער שטיל און דראַעט אַפּן וואָר
פאַרשקלאַפּן אפּ'סניי די כאַלאַפּן ! —

— „גענוג אונז צו הערן די טובלע רייד
וועגן זיג און שווערדל-פאַכן.
מיר פאַדערן שלום און ערד און כרוימ,
וואָס ס'האַט אונז פּעווראַל פאַרשפּראַכן!“ —

אַף ברעגן אַף געווער, אַף קאַלטן גראַניט
געזאַטן האָט שווימיקע פינע,
נאָר זודיקער נאָך האַבן הערצער געגליט
מיט רויטער, מיט שווימיקער שנאה.

און מיט זיכערן טראַט און מיט שמאַל אין בליק
און מיט פשוטע רייד, וואָס ברענען,
געקומען איז שטיל דער ליסער קאַלמיק —
ו ו ל א ד י מ י ר א י ל א י ט ש ל ע נ י ן .

און איינער אַ יונג, מיט אַ פנים פון שמאַל
און מיט הענט, ווי צוויי מאַכיקע ביימער,
האַט העל זיך צעשריען מיט אַ מעכטיק קול :
— „ח ב ר י ם ! ..

אַ צ י נ ד . . .

אַ ד ע ר ק י י נ מ א ל ! .. —

און היים האָט געפלאַקערט דער פלאַמיקער רוף,
געצונדן די הערצער, ווי בריקן :
— „העי, יונגען, העי, יאַטן, וואַכט אַוּף און שמיט אַוּף.
אין דערפער, אין שטעט, אין פאַבריקן!“ —

(* ראָדוואַנקאַ — דער פאַרויצער פון דער דומע.

(**) פראַטאַפּאַפּאַוו — איינער פון די לעצטע מיניסטערן אין צאַר
ניקאָלאַי'ס רעגירונג.

— „צו אלע אנטוישמע און מידע,
געבוירענע קינדער פון נויט:
צום ערשטן ווילן מיר פרידן,
און צווייטנס ווילן מיר כרויט!

צואוואַס, צואוואַס די לעבנס
פאַרשניידן יונגערהייט?
די ערד איז אלעס געגעבן
פאַר אַרבעט, שטרייט און פרייד.

מיר מוזן די כוחות שוינען
און קיינמאַל נישט ווערן מיד.
ס'איז דער אונזער בלוטיקער שונא,
וואָס לעבט נישט פון אייגענער מי!

איר אלע, וואָס זיינען געשטרויכלט,
גלייכט אויס אייער רוקן אין שפּאַן:
פאַראַנען פאַר יעדן אַ שמייכל,
פאַר אַלעמען פרייד איז פאַראַן.

מיר שמידן פון כרויזיקן תּוהו
פון הערצער און שטאַל אַ בריק:
דעם בונד פונ'ם אַרבעטער-פויער,
דעם בונד פון ערד און פאַבריק.

מיר האָבן אַ ווייטן מהלך.
נאָר וואַרהאַפטיק: — ס'איז אונז כאַשערט
מיר זאַלן באַפרייען דעם קיילעך
פון אונזער געפענטעטער ערד.

עס רופן צו אונז די שקלאַפּן
פון נאַענט און ווייטער ווייט —
גורט אן אייער לענד מיט וואַפּן
צו אַלע ציטן אַנטשיידענעם שטרייט!“

מיט א בערדל א שארפס און מיט צארמע הענט.
מיט א קאפ. ווי אף בילדער געמאלן.
געדונערט האט מ'ר א צ ק י צווישן ווייסע ווענט
פון אריסטאקראטישן סמאלני*)

— „חברים, אין רייען צום ווינטער-פאלאץ,
צו דער פעסטונג, דער לעצטער פון יונקערס!“ — (**)
און ביקס האט געקלאפט אין קאנטאקט מיטן הארץ
און הארץ האט געשפריצט מיט פונקן.

און ס'האבן געהאווקעט אף דאך און אף פלויט
געטרייע, ווי הינט, פולעמיאטן —
און בלוטיק איז דעמאלט די שפע פון טויט
אף שטיינערנע פעלדער געהאטן.

און הייסער פון הערצער געברענט האט די שלאכט,
געגליט אין די ברויזיקע בלוטן:
— „איר, הינטישע זין, גיט אונז אפ די מאכט,
גיט אונז בעסער די מאכט מיט גומן!“ —

און ס'האבן פאדיאווקעס און לעדערנע רעק,
מיט הערצער צעבליטע פון ווינטן,
געקעמפט מיט באנגעטן, מיט פויסטן און העק
אנטקעגן דעם לעצטן געזינדל.

ס'האט בלוט זיך געגאסן פאר יעדן שפאן
אף פליושענע ווענט פון זאלן —
און טויט איז געפאלן דער לעצטער קלאן:
דאס רעשמל פון צאר'ס גענעראלן.

(* סמאלני אינסטיטוט — דער הויפט-שטאב פון די באַלשעוויקעס
אין פעטערבורג אין 1917.

(**) אין קייוועראבן ווינטער-פאלאץ האבן זיך קאנצענטרירט די
יונקערס, וועלכע האבן געקעמפט קעגן די באַלשעוויקעס אין אַקטאָבער-
אויפֿשטאַנד.

ווען ס'האט זיך צעגעניצט דאס דארשטיקע מויל
פון באלטישן קרייצער „אוויראָר“ (*).
האַבן יונקערס געוואָרפן די ביקס און קויל
אַף טרעפּ פון פּאַלאַצ'ים קאַרידאָרן.

און דערזעלבער יונג, מיט'ן פנים פון שמאַל,
נאַר מיט אויגן — ווי בלויע זונען,
האַט העל זיך צעשריען מיט'ן מעכטיקן קול:
— „ח ב ר י ם.

מיר האבן

גע-ווא-נען!!!“ —

ס'האַט זון שוין געטראָטן מיט גאַלדענעם שוך
איבער וואַלקנס, ווי טעפיכער וואַלענע,
ווען ס'האַט זיך צעצונדן דער רויטער טוך
אַפן העכסטן שפיץ פון סמאַלני.

און ס'האַט זיך די בשורה צעווייגט און צעשפרייט
אַף גאַסן, אַף שטיבער און פלוימן,
און העל האַט געהילכט אין קאַיאָריקער פרייד
דער כאָר פון די זיגער, די רויטע:

ס א ל ד א ט ן א ו ן א ר ב ע ט ע ר - כ א ר :
— „עס ברענט דער זיג ווי העלער פאַרמעט
אין הייסע הערצער וועקט און מאַנט:
שטייט אויף, איר, זין פון נויט און אַרמוט,
דער מאַג פון רעכנשאַפט איז נאַנט!“

דער שטרייט איז היים און וועקט צו טאַטן,
ווי שרפות אין דער שוואַרצער נאַכט.
מיר וועלן אָפּגעבן די ר א ט ן
די גאַנצע האַרעפאַשנע מאַכט! —

(* „אוויראָר“ — די קריגס־שיף, וואָס האָט געשאַסן אַפן װינטער־
פּאַלאַץ בשעת'ן אַקטיאָבר־אויפּשטאַנד.

מיר שמערן און בויען
פון ברויזיקן תוהו
דורך שנייען און קעלט.

מיר וועבן און שפינען
אין גאלד פון באגינען
א ליכטיקע וועלט.

די קראנקע וועלט פארגייט אין זשאוער,
א ברודנע, ווי א קויטיק העמד.
ביזט נישט אומזיסט, געטרייער חבר,
געשמאָרבן הפקר אין דער פרעמד.

די האַנט איז אויסגעפרואוּט אין וואַפן.
די קראַנקע וועלט פאַרגייט... פאַרגייט...

ש מ י ט א ו י ף
א י ר , א ל ע ,

ווער, ווי שקלאפן,
אין הונגער,
עלנט

און אין נויט!" —

מיר שמידן דעם ווילן,
דעם הייליקן ווילן
פון ארכעטער לייט.

ס'איז, ברידער און שוועסטער,
געווען דאס דער לעצטער,
אַנטשיידענער שמרייט!" —

קט. 1927 — יאנ. 1928.

